

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

19 Οκτωβρίου 2023

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Αρ. Φύλλου 6063

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αριθμ. απόφασης 1/4-10-2023

Τροποποίηση Κανονισμού του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών της Νομικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών με τίτλο «Ιστορία, Κοινωνιολογία και Φιλοσοφία του Δικαίου» (History, Sociology and Philosophy of Law).

Η ΣΥΓΚΛΗΤΟΣ
ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΥ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

Έχοντας υπόψη:

1. Τον ν. 4957/2022 «Νέοι Ορίζοντες στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα: Ενίσχυση της ποιότητας, της λειτουργικότητας και της σύνδεσης των Α.Ε.Ι. με την κοινωνία και λοιπές διατάξεις» (Α' 141), και ειδικότερα τα άρθρα 79 έως και 88.

2. Την υπό στοιχεία 135557/Ζ1/1-11-2022 εγκύκλιο του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων «Εφαρμογή των διατάξεων του ν. 4957/2022 "Νέοι ορίζοντες στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα: Ενίσχυση της ποιότητας, της λειτουργικότητας και της σύνδεσης των ΑΕΙ με την κοινωνία και λοιπές διατάξεις" (Α' 141) για την οργάνωση και λειτουργία προγραμμάτων μεταπτυχιακών σπουδών και λοιπά θέματα».

3. Τον ν. 4386/2016 «Ρυθμίσεις για την έρευνα και άλλες διατάξεις» (Α' 83).

4. Το π.δ. 85/2013 «Ίδρυση, μετονομασία, ανασυγκρότηση Σχολών και ίδρυση Τμήματος στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών» (Α' 124).

5. Τον ν. 3374/2005 «Διασφάλιση της ποιότητας στην ανώτατη εκπαίδευση. Σύστημα μεταφοράς και συσσωρευσης πιστωτικών μονάδων - Παράρτημα διπλώματος» (Α' 189) και ιδίως τα άρθρα 14 και 15.

6. Την υπό στοιχεία Φ5/89656/Β3/13-8-2007 απόφαση «Εφαρμογή του Συστήματος Μεταφοράς και Συσσωρευσης Πιστωτικών Μονάδων» (Β' 1466).

7. Την υπ' αρ. 1432/20.01.2023 (Β' 392) απόφαση της Συγκλήτου του ΕΚΠΑ με την οποία εγκρίθηκε ο Κανονισμός Μεταπτυχιακών και Διδακτορικών Σπουδών του ΕΚΠΑ.

8. Την υπ' αρ. 903/17-7-2018 (Β' 3914) απόφαση της Συγκλήτου του ΕΚΠΑ με την οποία ιδρύθηκε το Π.Μ.Σ.

της Νομικής Σχολής «Ιστορία, Κοινωνιολογία και Φιλοσοφία του Δικαίου».

9. Την υπ' αρ. 1098/21-11-2018 (Β' 5540) απόφαση της Συγκλήτου του ΕΚΠΑ με την οποία εγκρίθηκε ο κανονισμός του Π.Μ.Σ. της Νομικής Σχολής «Ιστορία, Κοινωνιολογία και Φιλοσοφία του Δικαίου».

10. Το απόσπασμα πρακτικού της Συνέλευσης της Σχολής Νομικής του ΕΚΠΑ (υπ' αρ. 26.04.2023 συνεδρίαση).

11. Το απόσπασμα πρακτικού της Συγκλήτου του ΕΚΠΑ (16η συνεδρία 24-08-2023).

12. Το γεγονός ότι με την παρούσα δεν προκαλείται δαπάνη εις βάρος του κρατικού προϋπολογισμού, αποφασίζει:

Την τροποποίηση του Κανονισμού του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών της Σχολής Νομικής του ΕΚΠΑ με τίτλο «Ιστορία, Κοινωνιολογία και Φιλοσοφία του Δικαίου» («History, Sociology and Philosophy of Law»), από το ακαδημαϊκό έτος 2022-2023, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 4957/2022 και τον Κανονισμό Μεταπτυχιακών και Διδακτορικών Σπουδών του ΕΚΠΑ, ως ακολούθως:

Άρθρο 1

Αντικείμενο - Σκοπός

1.1 Σκοπός του Π.Μ.Σ. «Ιστορία, Κοινωνιολογία και Φιλοσοφία του Δικαίου» είναι η εμπάθυνση και η προαγωγή της γνώσης καθώς και η προώθηση της έρευνας στο γνωστικό αντικείμενο της Ιστορίας, Κοινωνιολογίας και Φιλοσοφίας του Δικαίου, με συνεκτίμηση των αναγκών ανάπτυξης της χώρας. Ειδικότερα η εκπόνηση διπλωματικής εργασίας αποβλέπει στην παραγωγή επιστημονικής έρευνας υψηλού επιπέδου και στη δημιουργία επιστημόνων ικανών να συμβάλουν στην πρόοδο της επιστήμης και της διδασκαλίας.

1.2 Το Π.Μ.Σ. οδηγεί στην απονομή Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Ιστορία, Κοινωνιολογία και Φιλοσοφία του Δικαίου» («History, Sociology and Philosophy of Law»), μετά την πλήρη και επιτυχή ολοκλήρωση των σπουδών με βάση το πρόγραμμα σπουδών, στις εξής ειδικεύσεις:

1. «Ιστορία του Δικαίου» ("History of Law")

2. «Φιλοσοφία του Δικαίου» ("Philosophy of Law")

3. «Κοινωνιολογία του Δικαίου, Επιστήμη και Τεχνολογία» ("Sociology of Law, Science and Technology")

1.3 Οι τίτλοι απονέμονται από την Σχολή Νομικής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

1.4 Μαθησιακά αποτελέσματα, προσόντα που αποκτώνται από την επιτυχή παρακολούθηση του Π.Μ.Σ.

Το Π.Μ.Σ. στοχεύει να καλύψει την ανάγκη για νομικούς επιστήμονες που κατανοούν σε βάθος τον τρόπο με τον οποίο οι κανόνες και οι θεσμοί του δικαίου εξελίσσονται ιστορικά, διαπνέονται από ιδεώδη και αξίες που αναδεικνύει η φιλοσοφική σκέψη και αλληλοεπιδρούν με το οικονομικό, τεχνοεπιστημονικό, πολιτικό και πολιτισμικό σύστημα και κανόνες. Απευθύνεται σε φοιτητές που επιθυμούν να αντιληφθούν σφαιρικά κλάδους δικαίου εξετάζοντας τις παραπάνω διαστάσεις σε παλαιότερες και σύγχρονες θεσμικές διευθετήσεις. Οι φοιτητές θα κατανοήσουν το πώς το δίκαιο παράγεται, λειτουργεί, εφαρμόζεται και μετασχηματίζεται με έμφαση σε νομικά ζητήματα αιχμής.

Το Π.Μ.Σ. «Ιστορία, Κοινωνιολογία και Φιλοσοφία του Δικαίου» έχει θέσει τους ακόλουθους στόχους: (α) να ανταποκρίνεται στις ανάγκες της κοινωνίας σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο, (β) να εφοδιάσει τους φοιτητές με απαιτούμενες νομικές γνώσεις ώστε να εξασφαλίσουν επιτυχημένη επαγγελματική σταδιοδρομία, (γ) να εφοδιάσει τους φοιτητές με «νομική σκέψη» και δυνατότητα ανάλυσης και σύνθεσης γνώσεων για την κατανόηση και επίλυση των καταστάσεων που θα αντιμετωπίσουν στην επαγγελματική τους ζωή. Ειδικότερα αυτό επιδιώκεται μέσω της ανάδειξης των ιστορικών, φιλοσοφικών και κοινωνικών παραμέτρων που ερμηνεύουν τους κανόνες, την μορφή και την λειτουργία των οργάνων, των θεσμών και των διαδικασιών του δικαίου καθώς και την ορθολογικότητα του σύγχρονου δικαίου. Η οργάνωση των μαθημάτων αποσκοπεί ταυτόχρονα στην εξειδίκευση και στη διεπιστημονική σύνθεση με έμφαση στην απόκτηση εξειδικευμένης γνώσης και προαγωγή της έρευνας με εξωστρεφή χαρακτήρα.

Άρθρο 2

Δομή και Όργανα του Π.Μ.Σ.

Αρμόδια όργανα για τη λειτουργία του Π.Μ.Σ. σύμφωνα με τον ν. 4957/2022 είναι:

2.1 Σε επίπεδο Ιδρύματος αρμόδια όργανα είναι η Επιτροπή Μεταπτυχιακών Σπουδών και η Σύγκλητος.

2.2 Σε επίπεδο Σχολής αρμόδια όργανα είναι:

2.2.1 Η Συνέλευση της Σχολής. Αρμοδιότητες της Συνέλευσης είναι να:

α) εισηγείται στη Σύγκλητο διά της Επιτροπής Μεταπτυχιακών Σπουδών την αναγκαιότητα ίδρυσης/τροποποίησης Π.Μ.Σ., καθώς και την παράταση της διάρκειας του Π.Μ.Σ.,

β) ορίζει τον/ην Διευθυντή/τρια και τα μέλη της Συντονιστικής Επιτροπής κάθε Π.Μ.Σ. της Σχολής,

γ) εισηγείται εκπροσώπους για τον ορισμό των Επιτροπών Προγραμμάτων Σπουδών των ΔΠ.Μ.Σ. στα οποία συμμετέχει η Σχολή,

δ) συγκροτεί Επιτροπές για την αξιολόγηση των αιτήσεων των υποψήφιων μεταπτυχιακών φοιτητών και να εγκρίνει την εγγραφή τους στο Π.Μ.Σ.,

ε) αναθέτει το διδακτικό έργο μεταξύ των διδασκόντων του Π.Μ.Σ. και επικουρικό διδακτικό έργο στους

υποψήφιους διδάκτορες της Σχολής, υπό την επίβλεψη διδάσκοντος του Π.Μ.Σ.,

στ) συγκροτεί εξεταστικές επιτροπές για την εξέταση των διπλωματικών εργασιών των μεταπτυχιακών φοιτητών και ορίζει τον επιβλέποντα ανά εργασία,

ζ) διαπιστώνει την επιτυχή ολοκλήρωση της φοίτησης και απονέμει το Δίπλωμα Μεταπτυχιακών Σπουδών,

η) εγκρίνει τον απολογισμό του Π.Μ.Σ., κατόπιν εισήγησης της Συντονιστικής Επιτροπής (Σ.Ε.),

θ) αναθέτει σε μεταπτυχιακούς φοιτητές/τριες τη διεξαγωγή επικουρικού διδακτικού έργου σε προγράμματα σπουδών πρώτου κύκλου σπουδών της Σχολής,

ι) ασκεί κάθε άλλη νόμιμη αρμοδιότητα.

Με απόφαση της Συνέλευσης της Σχολής οι αρμοδιότητες των περ. δ) και στ) δύνανται να μεταβιβάζονται στη Σ.Ε. του Π.Μ.Σ.

2.2.2 Η Συντονιστική Επιτροπή (Σ.Ε.)

Η Σ.Ε. αποτελείται από τον/την Διευθυντή/τρια του Π.Μ.Σ. και τέσσερα (4) μέλη Δ.Ε.Π. της Σχολής και ομότιμους καθηγητές/τριες, που έχουν συναφές γνωστικό αντικείμενο με αυτό του Π.Μ.Σ. και αναλαμβάνουν διδακτικό έργο στο Π.Μ.Σ. Τα μέλη της Σ.Ε. καθορίζονται με απόφαση της Συνέλευσης της Σχολής. Η Σ.Ε. είναι αρμόδια για την παρακολούθηση και τον συντονισμό της λειτουργίας του προγράμματος και ιδίως:

α) καταρτίζει τον αρχικό ετήσιο προϋπολογισμό του Π.Μ.Σ. και τις τροποποιήσεις του και εισηγείται την έγκρισή του προς την Επιτροπή Ερευνών του Ειδικού Λογαριασμού Κονδυλίων Έρευνας (Ε.Λ.Κ.Ε.),

β) καταρτίζει τον απολογισμό του προγράμματος και εισηγείται την έγκρισή του προς τη Συνέλευση της Σχολής,

γ) εγκρίνει τη διενέργεια δαπανών του Π.Μ.Σ.,

δ) εγκρίνει τη χορήγηση υποτροφιών, ανταποδοτικών ή μη, σύμφωνα με όσα ορίζονται στην απόφαση ίδρυσης του Π.Μ.Σ. και τον Κανονισμό μεταπτυχιακών και διδακτορικών σπουδών,

ε) εισηγείται προς τη Συνέλευση της Σχολής την κατανομή του διδακτικού έργου, καθώς και την ανάθεση διδακτικού έργου,

στ) εισηγείται προς τη Συνέλευση της Σχολής την πρόσκληση Επισκεπτών Καθηγητών για την κάλυψη διδακτικών αναγκών του Π.Μ.Σ.,

ζ) καταρτίζει σχέδιο για την τροποποίηση του προγράμματος σπουδών, το οποίο υποβάλλει προς τη Συνέλευση της Σχολής,

η) εισηγείται προς τη Συνέλευση της Σχολής, πριν την έναρξη του ακαδημαϊκού εξαμήνου, την προσαρμογή των ενδεικτικών μαθημάτων για την εύρυθμη λειτουργία του Π.Μ.Σ. καθώς και θέματα που σχετίζονται με την ποιοτική αναβάθμιση του προγράμματος σπουδών.

2.2.3 Ο/Η Διευθυντής/τρια του Π.Μ.Σ.

Ο/Η Διευθυντής/τρια του Π.Μ.Σ. προέρχεται από τα μέλη Δ.Ε.Π. της Σχολής κατά προτεραιότητα βαθμίδας καθηγητή ή αναπληρωτή καθηγητή και ορίζεται με απόφαση της Συνέλευσης της Σχολής για διετή θητεία, με δυνατότητα ανανέωσης χωρίς περιορισμό.

Ο/Η Διευθυντής/τρια του Π.Μ.Σ. έχει τις ακόλουθες αρμοδιότητες:

α) προεδρεύει της Σ.Ε., συντάσσει την ημερήσια διάταξη και συγκαλεί τις συνεδριάσεις της,

β) εισηγείται τα θέματα που αφορούν στην οργάνωση και τη λειτουργία του Π.Μ.Σ. προς τη Συνέλευση του Τμήματος,

γ) εισηγείται προς τη Σ.Ε. και τα λοιπά όργανα του Π.Μ.Σ. και του Α.Ε.Ι. θέματα σχετικά με την αποτελεσματική λειτουργία του Π.Μ.Σ.,

δ) είναι Επιστημονικός Υπεύθυνος/η του προγράμματος και ασκεί τις αντίστοιχες αρμοδιότητες,

ε) παρακολουθεί την υλοποίηση των αποφάσεων των οργάνων του Π.Μ.Σ. και του Εσωτερικού Κανονισμού μεταπτυχιακών και διδακτορικών προγραμμάτων σπουδών, καθώς και την παρακολούθηση εκτέλεσης του προϋπολογισμού του Π.Μ.Σ.,

στ) ασκεί οποιαδήποτε άλλη αρμοδιότητα, η οποία ορίζεται στην απόφαση ίδρυσης του Π.Μ.Σ.

Ο/Η Διευθυντής/τρια του Π.Μ.Σ., καθώς και τα μέλη της Σ.Ε., δεν δικαιούνται αμοιβής ή οιασδήποτε αποζημίωσης για την εκτέλεση των αρμοδιοτήτων που τους ανατίθενται και σχετίζονται με την εκτέλεση των καθηκόντων τους.

2.3 Γραμματειακή υποστήριξη Π.Μ.Σ.

α) Η Γραμματεία της Σχολής είναι αρμόδια για τη γραμματειακή και διοικητική υποστήριξη του Π.Μ.Σ.

β) Ο/Η Γραμματέας της Σχολής ορίζει υπάλληλο ή υπαλλήλους - ανάλογα με τον αριθμό των Π.Μ.Σ. και τον φόρτο εργασίας - ως αρμόδιο/ους για τα Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών της Σχολής.

γ) Το Π.Μ.Σ. «Ιστορία, Κοινωνιολογία και Φιλοσοφία του Δικαίου» δύναται να προσλαμβάνει, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, εξωτερικούς συνεργάτες για τη γραμματειακή και διοικητική υποστήριξη, οι οποίοι και πάλι βρίσκονται υπό την επιστοασία της Γραμματείας της Σχολής.

Άρθρο 3

Κατηγορίες και αριθμός εισακτέων

3.1 Στο Π.Μ.Σ. γίνονται δεκτοί πτυχιούχοι Πανεπιστημίων των Νομικών Σχολών της ημεδαπής ή Σχολών αναγνωρισμένων ομοταγών ιδρυμάτων της αλλοδαπής καθώς και άλλων συναφών Σχολών της ημεδαπής ή Σχολών αναγνωρισμένων ομοταγών ιδρυμάτων της αλλοδαπής, έπειτα από αξιολόγηση -η οποία γίνεται από ειδική Επιτροπή αξιολόγησης- των συνεκτιμώμενων προσόντων των υποψηφίων και την επιτυχή εξέτασή τους στις εισαγωγικές εξετάσεις.

3.2 Ο ανώτατος αριθμός των εισακτέων φοιτητών/τριών στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών ορίζεται σε 25 (είκοσι πέντε) ανά ειδικείωση. Ο ανώτατος αριθμός εισακτέων προσδιορίζεται σύμφωνα με τον αριθμό των διδασκόντων του Π.Μ.Σ. και την αναλογία φοιτητών-διδασκόντων, την υλικοτεχνική υποδομή, τις αίθουσες διδασκαλίας, την απορρόφηση των διπλωματούχων από την αγορά εργασίας.

3.3 Επιπλέον του αριθμού εισακτέων και εφόσον πληρούν τα ελάχιστα κριτήρια γίνονται δεκτοί:

3.3.1 Έως (3) δικαστικοί ή εισαγγελικοί λειτουργοί ανά ειδικείωση.

3.3.2 Ένα (1) μέλος των κατηγοριών Ε.Ε.Π., Ε.ΔΙ.Π. και Ε.Τ.Ε.Π. κατ' έτος, εφόσον το έργο που επιτελεί στο Ίδρυμα είναι συναφές με το γνωστικό αντικείμενο του Π.Μ.Σ.

3.4 Οι υπότροφοι του ΙΚΥ (για μεταπτυχιακές σπουδές), οι αλλοδαποί υπότροφοι του ελληνικού κράτους, για το ίδιο ή συναφές γνωστικό αντικείμενο με αυτό του Π.Μ.Σ., εισάγονται χωρίς εξετάσεις εφόσον πληρούνται οι λοιπές προϋποθέσεις.

Άρθρο 4

Τρόπος εισαγωγής

4.1 Η επιλογή των φοιτητών/τριών γίνεται σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, τον Κανονισμό Μεταπτυχιακών και Διδακτορικών Σπουδών ΕΚΠΑ και τις προβλέψεις του παρόντος Κανονισμού.

4.2 Το αργότερο έως 31 Μαΐου με απόφαση της Συνέλευσης της Νομικής Σχολής τού Ε.Κ.Π.Α, δημοσιεύεται και αναρτάται στην ιστοσελίδα της Σχολής και του Ιδρύματος προκήρυξη για την εισαγωγή μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών στο Π.Μ.Σ. Κάθε υποψήφιος μπορεί να υποβάλει κατ' έτος αίτηση υποψηφιότητας σε δύο - κατ' ανώτατο όριο- ειδικείσεις, είτε του ίδιου, είτε διαφορετικών Π.Μ.Σ., αλλά, εφόσον επιτύχει και στις δύο, μπορεί να εγγραφεί μόνο στην ειδικείωση που έχει δηλώσει ως πρώτη επιλογή. Το έντυπο της «αίτησης υποψηφιότητας» είναι αναρτημένο στην ιστοσελίδα του Π.Μ.Σ. Οι σχετικές αιτήσεις μαζί με τα απαραίτητα δικαιολογητικά κατατίθενται στη Γραμματεία του Π.Μ.Σ., σε προθεσμία που ορίζεται κατά την προκήρυξη και μπορεί να παραταθεί με απόφαση της Συνέλευσης της Σχολής.

4.3 Η Συνέλευση της Σχολής συγκροτεί επιτροπή επιλογής εισακτέων για την αξιολόγηση των αιτήσεων των υποψηφίων μεταπτυχιακών φοιτητών του Π.Μ.Σ.

4.4 Απαραίτητα δικαιολογητικά είναι:

- Αίτηση συμμετοχής

- Φωτοτυπία δύο όψεων της αστυνομικής ταυτότητας

- Αντίγραφο πτυχίου ή βεβαίωση περάτωσης σπουδών

- Πιστοποιητικό αναλυτικής βαθμολογίας

- Πιστοποιητικό γλωσσομάθειας επιπέδου C1 και άνω στην Αγγλική ή Γαλλική ή Γερμανική γλώσσα. Στην περίπτωση που η γλωσσομάθεια δεν πιστοποιείται με δίπλωμα επιπέδου C1 και άνω (σε μία από τις προαναφερθείσες γλώσσες), απαιτείται ο υποψήφιος να επισυνάψει επιπλέον υπεύθυνη δήλωση, όπου θα δηλώνει την γλώσσα, στην οποία επιθυμεί να εξεταστεί από μέλος Δ.Ε.Π. της Νομικής Σχολής, μετά τη διενέργεια των εισαγωγικών εξετάσεων. Η βαθμολογία της ξένης γλώσσας καταχωρίζεται με τον τελικό χαρακτηρισμό «επιτυχώς» ή «ανεπιτυχώς» και όχι με αριθμητικό βαθμό.

- Αναγνώριση ακαδημαϊκού τίτλου σπουδών της αλλοδαπής (ΔΟΑΤΑΠ)

- Βιογραφικό σημείωμα

- Αντίγραφο -σχετικού με την ειδικείωση- μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών (εάν υπάρχει)

- Υπηρεσιακή βεβαίωση (μόνο για δικαστικούς ή εισαγωγικούς λειτουργούς)

4.5 Για τους/ις φοιτητές/τριες από ιδρύματα της αλλοδαπής, που δεν προσκομίζουν πιστοποιητικό αναγνώρισης ακαδημαϊκού τίτλου σπουδών από τον Δ.Ο.Α.Τ.Α.Π., ακολουθείται η ακόλουθη διαδικασία:

Η Συνέλευση της Σχολής ορίζει επιτροπή αρμόδια να διαπιστώσει εάν ένα ίδρυμα της αλλοδαπής ή ένας τύπος

τίτλου ιδρύματος της αλλοδαπής είναι αναγνωρισμένα. Προκειμένου να αναγνωρισθεί ένας τίτλος σπουδών πρέπει:

- το ίδρυμα που απονέμει τους τίτλους να συμπεριλαμβάνεται στον κατάλογο των αλλοδαπών ιδρυμάτων, που τηρεί και επικαιροποιεί ο Δ.Ο.Α.Τ.Α.Π.,

- ο/η φοιτητής/τρια να προσκομίσει βεβαίωση τόπου σπουδών, η οποία εκδίδεται και αποστέλλεται από το πανεπιστήμιο της αλλοδαπής. Αν ως τόπος σπουδών ή μέρος αυτών βεβαιώνεται η ελληνική επικράτεια, ο τίτλος σπουδών δεν αναγνωρίζεται, εκτός αν το μέρος σπουδών που έγιναν στην ελληνική επικράτεια βρίσκεται σε δημόσιο Α.Ε.Ι.

4.6 Η αξιολόγηση των υποψηφίων και η επιλογή των εισακτέων γίνεται με βάση τα ακόλουθα κριτήρια:

- Βαθμός πτυχίου (τουλάχιστον λίαν καλώς)
- Βαθμός σε προπτυχιακά μαθήματα συναφούς γνωστικού αντικείμενου με το Π.Μ.Σ. (τουλάχιστον λίαν καλώς)
- Συνάφεια του πτυχίου ΑΕΙ και των γνώσεων του υποψηφίου με το γνωστικό αντικείμενο του Π.Μ.Σ.
- Πιστοποιημένη γνώση αγγλικής ή γαλλικής ή γερμανικής γλώσσας (επιπέδου C1 και άνω)
- Αξιολόγηση, γραπτή ή προφορική, από επιτροπή επιλογής εισακτέων. Ο τρόπος αξιολόγησης ορίζεται στην ετήσια προκήρυξη του Π.Μ.Σ.

Για τους υποψηφίους της διάταξης 3.3.1., η επιλογή γίνεται έπειτα από αξιολόγηση του βαθμού πτυχίου, την τυχόν κατοχή άλλου μεταπτυχιακού τίτλου και την προφορική συνέντευξη.

4.7 Με βάση τα συνολικά κριτήρια, η επιτροπή επιλογής εισακτέων καταρτίζει μέχρι 15 Σεπτεμβρίου τον πίνακα αξιολόγησης των φοιτητών/τριών και τον καταθέτει προς έγκριση στη Συνέλευση.

Οι επιτυχόντες/ουσες θα πρέπει να εγγραφούν στη Γραμματεία του Π.Μ.Σ. εντός τριάντα (30) ημερών από την απόφαση της Συνέλευσης.

Σε περίπτωση ισοβαθμίας (με μαθηματική στρογγυλοποίηση στην ακέραη μονάδα της κλίμακας 100), εισάγονται οι ισοβαθμισσαντες υποψήφιοι, σε ποσοστό που δεν υπερβαίνει το 10% του ανώτατου αριθμού εισακτέων.

Σε περίπτωση μη εγγραφής ενός ή περισσότερων φοιτητών/τριών, θα κληθούν να εγγραφούν στο Π.Μ.Σ. οι επιλαχόντες/ουσες (αν υπάρχουν), με βάση τη σειρά τους στον εγκεκριμένο αξιολογικό πίνακα.

Άρθρο 5 Διάρκεια Φοίτησης

5.1 Η χρονική διάρκεια φοίτησης στο Π.Μ.Σ. που οδηγεί στη λήψη Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Μ.Σ.) ορίζεται σε δύο (2) ακαδημαϊκά εξάμηνα, χωρίς να προβλέπονται θερινές διακοπές, στα οποία περιλαμβάνεται και ο χρόνος εκπόνησης διπλωματικής εργασίας.

5.2 Υπάρχει δυνατότητα παράτασης έως δύο μήνες μόνο ως προς την κατάθεση της διπλωματικής εργασίας, έπειτα από ατομική αιτιολογημένη αίτηση του φοιτητή και έγκριση από τη Συνέλευση.

5.3 Οι φοιτητές/τριες, έπειτα από αιτιολογημένη αίτησή τους προς τη Συνέλευση της Σχολής, δύνανται να

διακόψουν τη φοίτησή τους για χρονική περίοδο που δεν υπερβαίνει τα δύο (2) συνεχόμενα εξάμηνα. Η ως άνω αιτιολογημένη αίτηση υποβάλλεται έως τη λήξη του χειμερινού εξαμήνου. Αναστολή φοίτησης χορηγείται για σοβαρούς λόγους (στρατιωτική θητεία, ασθένεια, λοχεία, απουσία στο εξωτερικό κ.ά.).

Η αίτηση πρέπει να είναι αιτιολογημένη και να συνοδεύεται από όλα τα σχετικά δικαιολογητικά αρμόδιων δημόσιων αρχών ή οργανισμών, από τα οποία αποδεικνύονται οι λόγοι αναστολής φοίτησης. Η φοιτητική ιδιότητα αναστέλλεται κατά τον χρόνο διακοπής της φοίτησης και δεν επιτρέπεται η συμμετοχή σε καμία εκπαιδευτική διαδικασία. Τα εξάμηνα αναστολής της φοιτητικής ιδιότητας δεν προσμετρώνται στην προβλεπόμενη ανώτατη διάρκεια κανονικής φοίτησης.

Τουλάχιστον δύο εβδομάδες πριν από το πέρας της αναστολής φοίτησης, ο/η φοιτητής/τρια υποχρεούται να επανεγγραφεί στο πρόγραμμα για να συνεχίσει τις σπουδές του/της με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του/της ενεργού φοιτητή/τριας. Οι φοιτητές/τριες δύνανται με αίτησή τους να διακόψουν την αναστολή φοίτησης και να επιστρέψουν στο Πρόγραμμα, μόνο στην περίπτωση που έχουν αιτηθεί αναστολή φοίτησης για δύο συνεχόμενα ακαδημαϊκά εξάμηνα. Η αίτηση διακοπής της αναστολής φοίτησης πρέπει να κατατίθεται το αργότερο δύο εβδομάδες πριν από την έναρξη του δεύτερου εξαμήνου της αναστολής.

5.4 Η διάρκεια αναστολής ή παράτασης κατάθεσης διπλωματικής εργασίας συζητείται και εγκρίνεται κατά περίπτωση από τη Σ.Ε., η οποία και εισηγείται στη Συνέλευση της Σχολής.

Άρθρο 6 Πρόγραμμα Σπουδών

6.1 Το Π.Μ.Σ. ξεκινά το Χειμερινό εξάμηνο εκάστου ακαδημαϊκού έτους.

6.2 Για την απόκτηση διπλώματος του Π.Μ.Σ. απαιτούνται συνολικά εβδομήντα πέντε (75) πιστωτικές μονάδες (ECTS). Όλα τα μαθήματα διδάσκονται εβδομαδιαίως και κατά περίπτωση, περιλαμβάνουν ενδιάμεσες ασκήσεις, επισκέψεις σε ρυθμιστικούς ή άλλους φορείς και εικονικές δίκες. Μπορεί επίσης μάθημα να οργανωθεί σε σεμιναριακές ενότητες, με διαφορετικούς εισηγητές υπό την επίβλεψη του οριζόμενου στο πρόγραμμα διδάσκοντος. Αναγνώριση μαθημάτων δεν είναι δυνατή στο πλαίσιο των Π.Μ.Σ. Σε περίπτωση που ο φοιτητής επιτύχει σε δεύτερη ειδίκευση του ίδιου ή διαφορετικού Π.Μ.Σ., οφείλει να παρακολουθήσει εκ νέου τα υποχρεωτικά μαθήματα που ταυτίζονται με αυτά της προηγούμενης ειδίκευσης στην οποία έχει φοιτήσει. Οφείλει επίσης να παρακολουθήσει μαθήματα επιλογής διαφορετικά από αυτά που είχε παρακολουθήσει στο πλαίσιο της πρώτης ειδίκευσης.

6.3 Η διδασκαλία των μαθημάτων ανά ειδίκευση γίνεται στην ελληνική γλώσσα. Κατόπιν εισήγησης της Σ.Ε., με απόφαση της Συνέλευσης, η διδασκαλία ορισμένων μαθημάτων μπορεί να γίνει και στην αγγλική γλώσσα.

6.4 Κατά τη διάρκεια των σπουδών, οι μεταπτυχιακοί φοιτητές/τριες υποχρεούνται σε παρακολούθηση και επιτυχή

εξέταση μεταπτυχιακών μαθημάτων, ερευνητική απασχόληση και συγγραφή επιστημονικών εργασιών καθώς και σε εκπόνηση μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας.

6.5 Η ανάθεση της διπλωματικής εργασίας πραγματοποιείται στο δεύτερο εξάμηνο σπουδών και η διπλωματική εργασία παραδίδεται μέχρι 30 Σεπτεμβρίου του έτους, κατά το οποίο διανύεται το δεύτερο εξάμηνο, και πιστώνεται με δεκαπέντε (15) ECTS. Η διπλωματική εργασία πρέπει να εκπονηθεί από τον υποβάλλοντα αυτή φοιτητή και να αποτελεί προϊόν πρωτότυπης επιστημονικής έρευνας. Για τον σκοπό αυτόν, οι μεταπτυχιακοί φοιτητές

υπογράφουν δήλωση περί μη προσβολής πνευματικής ιδιοκτησίας, η οποία προσαρτάται σε όλες τις υποβαλλόμενες διπλωματικές εργασίες. Η διπλωματική εργασία συγγράφεται στην ελληνική γλώσσα, ή στην αγγλική με τη σύμφωνη γνώμη της τριμελούς εξεταστικής επιτροπής. Το έντυπο της «δήλωσης περί μη προσβολής πνευματικής ιδιοκτησίας» έχει αναρτηθεί στην ιστοσελίδα Μεταπτυχιακών Σπουδών της Νομικής Σχολής.

6.6 Η διδασκαλία των μαθημάτων γίνεται διά ζώσης.

6.7 Το ενδεικτικό πρόγραμμα των μαθημάτων ανά ειδικεύση διαμορφώνεται ως εξής:

Ειδικεύση: «Ιστορία του Δικαίου»

ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ	ECTS	ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΚΑΙ ΘΕΡΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ	ECTS
Υποχρεωτικά Μαθήματα		Υποχρεωτικά Μαθήματα	
Θέματα Ιδιωτικού/Δημοσίου Δικαίου στην Ελληνική Αρχαιότητα	10	Θέματα Ιδιωτικού/Δημοσίου Δικαίου στο Βυζάντιο	10
Θέματα Ιδιωτικού/Δημοσίου Δικαίου στη Ρώμη	10	Θέματα Ιδιωτικού/Δημοσίου Δικαίου στη Μεταβυζαντινή περίοδο και στο Ελληνικό κράτος κατά τον 19ο αιώνα	10
Μαθήματα Επιλογής (ένα μάθημα)		Μαθήματα Επιλογής (ένα μάθημα)	
Θέματα Δικαϊκής Ηθικής	10	Θέματα Φιλοσοφίας του Ιδιωτικού Δικαίου	10
Κοινωνική θεωρία και Δίκαιο	10	Θέματα Φιλοσοφίας του Δημοσίου Δικαίου	10
Θέματα Κοινωνιολογίας του Δικαίου	10	Κοινωνία της Πληροφορίας και Δίκαιο	10
Πηγές Εκκλησιαστικού Δικαίου	10	Ερευνητική μεθοδολογία της Κοινωνιολογίας του Δικαίου	10
Ανθρωπολογία του Δικαίου	10	Διατοπικό Εκκλησιαστικό Δίκαιο	10
Διαπάλη νομιμότητας και κανονικότητας	10	Δίκαιο και Τέχνη	10
		Εκκλησιαστικό Δίκαιο και Δικαστηριακή Πρακτική	10
		ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ	15
		ΣΥΝΟΛΟ	75

Ειδικεύση: «Κοινωνιολογία του Δικαίου, Επιστήμη και Τεχνολογία»

ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ	ECTS	ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΚΑΙ ΘΕΡΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ	ECTS
Υποχρεωτικά Μαθήματα		Υποχρεωτικά Μαθήματα	
Κοινωνική θεωρία και Δίκαιο	10	Κοινωνία της πληροφορίας και Δίκαιο	10
Θέματα Κοινωνιολογίας Δικαίου	10	Ερευνητική Μεθοδολογία της Κοινωνιολογίας Δικαίου	10
Μαθήματα Επιλογής (ένα μάθημα)		Μαθήματα Επιλογής (ένα μάθημα)	
Νομική Πληροφορική	10	Τεχνητή Νοημοσύνη	10
Θέματα Δικαϊκής Ηθικής	10	Θέματα Φιλοσοφίας του Ιδιωτικού Δικαίου	10
Νομική Επιχειρηματολογία	10	Θέματα Φιλοσοφίας του Δημοσίου Δικαίου	10
Θέματα Ιδιωτικού/Δημοσίου Δικαίου στην Ελληνική αρχαιότητα	10	Θέματα Ιδιωτικού/ Δημοσίου Δικαίου στο Βυζάντιο	10
Θέματα Ιδιωτικού/Δημοσίου Δικαίου στη Ρώμη	10	Θέματα Ιδιωτικού/Δημοσίου Δικαίου στη Μεταβυζαντινή περίοδο και στο Ελληνικό κράτος κατά τον 19ο αιώνα	10
Διαπάλη νομιμότητας και κανονικότητας	10	Εκκλησιαστικό Δίκαιο και Δικαστηριακή Πρακτική	10
Ανθρωπολογία του Δικαίου	10	Διατοπικό Εκκλησιαστικό Δίκαιο	10
		ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ	15
		ΣΥΝΟΛΟ	75

Ειδίκευση: «Φιλοσοφία του Δικαίου»

ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ	ECTS	ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΚΑΙ ΘΕΡΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ	ECTS
Υποχρεωτικά Μαθήματα		Υποχρεωτικά Μαθήματα	
Θέματα Δικαϊκής Ηθικής		Θέματα Φιλοσοφίας του Ιδιωτικού Δικαίου	10
Νομική Επιχειρηματολογία		Θέματα Φιλοσοφίας του Δημοσίου Δικαίου	10
Μαθήματα Επιλογής (ένα μάθημα)		Μαθήματα Επιλογής (ένα μάθημα)	
Νομική Πληροφορική	10	Θέματα Ιδιωτικού/Δημοσίου Δικαίου στη Μεταβυζαντινή περίοδο και στο Ελληνικό κράτος κατά τον 19ο αιώνα	10
Θέματα Ιδιωτικού/Δημοσίου Δικαίου στην Ελληνική αρχαιότητα	10	Θέματα Ιδιωτικού/Δημοσίου Δικαίου στο Βυζάντιο	10
Θέματα Ιδιωτικού/Δημοσίου Δικαίου στη Ρώμη	10	Ερευνητική μεθοδολογία της κοινωνιολογίας του δικαίου	10
Κοινωνική θεωρία και Δίκαιο	10	Κοινωνία της πληροφορίας και Δίκαιο	10
Θέματα Κοινωνιολογίας του Δικαίου	10	Κοινοδίκαιο (Common law) και αστικό δίκαιο: Θεμελιώδεις αρχές	
Θεσμοί Αγγλοσαξονικού και Αμερικανικού Αστικού Δικαίου	10	Δίκαιο και Τέχνη	10
Διαμόρφωση και ερμηνεία συμβάσεων	10	Ιστορία πολιτικών ιδεών -19ος αι. Εμβάθυνση στο Γερμανικό ιδεαλισμό	10
Ανθρωπολογία του Δικαίου	10	Βιοηθική και αστικό δίκαιο	10
Σύγκριση νομικών πολιτισμών	10	Εθνική και ευρωπαϊκή προστασία των θεμελιώδων κοινωνικών δικαιωμάτων	10
Μορφές διαλόγου των Εθνικών με τα Ευρωπαϊκά Δικαστήρια	10	Νομική Μεθοδολογία και Ιδιωτικό Δίκαιο	10
Διαπάλη νομιμότητας και κανονικότητας	10	Ερμηνεία των Νόμων και Δικαιοπραξιών	10
Συνταγματικό Δίκαιο I	10	Συνταγματικό Δίκαιο II	10
Γενικό Μέρος του Ποινικού Κώδικα	10	Αντεγκληματική Πολιτική	10
Θεωρητική Εγκληματολογία	10	Μεθοδολογία της Εγκληματολογικής έρευνας	10
Θεωρία της Ποινής	10		
		ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ	15
		ΣΥΝΟΛΟ	75

Τα Υποχρεωτικά μαθήματα διδάσκονται εβδομαδιαίως 2 ώρες (και μια ώρα Φροντιστήριο/Σεμινάριο) ενώ τα μαθήματα Επιλογής 2 ώρες.

B. Περιεχόμενο/Περιγραφή μαθημάτων

- Θέματα Ιδιωτικού/Δημοσίου Δικαίου στην Ελληνική Αρχαιότητα:

Εμβάθυνση ζητημάτων του δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου στις έννομες τάξεις της ελληνικής Αρχαιότητας. Μελέτη πρωτότυπων πηγών (φιλολογικά κείμενα, επιγραφές, πάπυροι) της ιστορίας του αρχαίου ελληνικού και ελληνιστικού δικαίου, υπό την οπτική ειδικότερων θεσμών, οι οποίοι διαφέρουν κάθε χρόνο. Ανάμεσα στις ειδικότερες θεματικές περιλαμβάνονται: πλειονότητα δικαίων στον ελλαδικό χώρο· πηγές των αρχαίων ελληνικών δικαίων· προφορικά και γραπτά δίκαια· σχέση δικαίου και θρησκείας· μορφές αρχαίων πολιτευμάτων· χαρακτηριστικοί θεσμοί της πόλεως-κράτους.

- Θέματα Ιδιωτικού/Δημοσίου Δικαίου στη Ρώμη:

Το μάθημα εστιάζει στις ρωμαϊκές νομικές πηγές, τη γένεση και εξέλιξη της ρωμαϊκής νομικής επιστήμης, το πολίτευμα και θεσμούς της Ρώμης, κατά την περίοδο της Res Publica, της Ηγεμονίας και της Δεσποτείας, καθώς και την κληρονομιά του ρωμαϊκού δικαίου στις σύγχρονες έννομες τάξεις και σε ειδικότερα ζητήματα δικαίου των θεσμών.

- Θέματα Ιδιωτικού/Δημοσίου Δικαίου στο Βυζάντιο:

Στόχος του σεμιναριακού αυτού μαθήματος είναι η λεπτομερής και σε βάθος εξέταση νομικών θεσμών ιδιωτικού και δημοσίου δικαίου που εμφανίζονται κατά τη βυζαντινή περίοδο και αφορούν τον συνολικό βίο της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας. Το μάθημα εστιάζει στις βυζαντινές νομικές πηγές και επιχειρείται η ένταξη των θεσμών αυτών στο κοινωνικό, οικονομικό και πολιτικό τους πλαίσιο καθώς και η ιστορικοσυγκριτική τους εξέ-

ταση με αντίστοιχους θεσμούς του αρχαίου ελληνικού - ρωμαϊκού καθώς και του σύγχρονου δικαίου.

- Θέματα Ιδιωτικού/Δημοσίου Δικαίου στη Μεταβυζαντινή Περίοδο και στο Ελληνικό κράτος κατά τον 19ο αιώνα:

Στόχος του σεμιναριακού αυτού μαθήματος είναι η λεπτομερής και σε βάθος εξέταση νομικών θεσμών ιδιωτικού και δημοσίου δικαίου που εμφανίζονται κατά τη μεταβυζαντινή περίοδο και αφορούν τον συνολικό βίο του υπόδουλου Ελληνισμού την περίοδο της Τουρκοκρατίας - Λατινοκρατίας καθώς και τα πρώτα χρόνια της Ανεξαρτησίας μετά την Επανάσταση του 1821. Το μάθημα εστιάζει στις μεταβυζαντινές νομικές πηγές και επιχειρείται η ένταξη των θεσμών αυτών στο κοινωνικό, οικονομικό και πολιτικό τους πλαίσιο καθώς και η ιστορικοσυγκριτική τους εξέταση με αντίστοιχους θεσμούς του βυζαντινού καθώς και του σύγχρονου δικαίου.

- Θέματα Δικαϊκής Ηθικής:

Εξετάζονται σε βάθος οι σχέσεις του δικαίου με την ηθική, καθώς και τα ηθικά πολιτικά θεμέλια της έννομης τάξης, από την οπτική γωνία των βασικών ρευμάτων στην ηθική φιλοσοφία, με επίκεντρο τη σύγχρονη συζήτηση και τις κύριες προβληματικές της.

- Νομική Επιχειρηματολογία:

Εξετάζονται σε βάθος οι θέσεις της παραδοσιακής διδασκαλίας περί ερμηνείας και εφαρμογής του δικαίου και οι δυσχέρειες στις οποίες αυτή προσκρούει. Εν συνεχεία εξετάζονται οι εναλλακτικές οδοί οι οποίες διανοίγονται στο φως νεότερων θεωριών.

- Θέματα Φιλοσοφίας του Ιδιωτικού Δικαίου:

Η οπτική γωνία του μαθήματος είναι φιλοσοφική και συγκριτική. Επίκεντρο των παραδόσεων είναι το ηθικό υπόβαθρο του ιδιωτικού δικαίου και οι σχέσεις του με τους άλλους βασικούς κλάδους του δικαίου, ιδίως του ποινικού και του διοικητικού δικαίου.

- Θέματα Φιλοσοφίας του Δημοσίου Δικαίου:

Εξετάζονται σε βάθος οι διάφορες μορφές ηθικής και οι σχέσεις του δικαίου με αυτές, καθώς και τα σημεία ως προς τα οποία οι τελευταίες, για ηθικούς λόγους, δεν επικαλύπτονται με το δίκαιο.

- Κοινωνική θεωρία και Δίκαιο:

Εξετάζονται οι κλασικές προσεγγίσεις της κοινωνικής θεωρίας για το νεωτερικό δίκαιο και συμπληρωματικά ή/και αντιπαραθετικά τα κυρίαρχα θεωρητικά παραδείγματα (θετικιστικό, ερμηνευτικό, λειτουργιστικό και κριτικό) για το δίκαιο σε σχέση με τα μείζονα θεωρητικά ερωτήματα που αφορούν τον ρόλο και την λειτουργία του δικαίου στη ρύθμιση των κοινωνιών του 21ου αιώνα.

- Θέματα Κοινωνιολογίας Δικαίου:

Εμβαθύνει στο διεπιστημονικό πεδίο που μελετά τη σχέση δικαίου, επιστήμης και τεχνολογίας, όπου η κοινωνιολογία του δικαίου συνεισφέρει πρώτον τις θεωρητικές υποθέσεις αφενός για τις σχέσεις πολύπλοκης αλληλεπίδρασης του δικαίου με την οικονομία, την πολιτική και τον πολιτισμό και αφετέρου για τον κανονιστικό και νομικό πλουραλισμό. Δεύτερον αξιοποιεί τις έρευνες της τόσο για τον ρόλο του δικαίου στην προώθηση της τεχνοεπιστημονικής έρευνας και ανάπτυξης εφαρμογών όσο και για τις προκλήσεις που αυτή θέτει στο κράτος δικαίου, την δημοκρατία και τα δικαιώματα.

- Κοινωνία της πληροφορίας και Δίκαιο:

Το μάθημα εστιάζει στο νέο δικαίωμα συμμετοχής στην Κοινωνία της Πληροφορίας και τους περιορισμούς του. Διερευνώνται ειδικότερα οι θεμελιώδεις βάσεις του δικαιώματος όπως η ουδετερότητα του διαδικτύου, η καθολική υπηρεσία και η ασφάλεια των δικτύων, αλλά και οι βασικές κοινωνιολογικές θεωρίες για τις νέες τεχνολογίες.

- Ερευνητική Μεθοδολογία της Κοινωνιολογίας Δικαίου:

Τα μείζονα θεωρητικά παραδείγματα στην θεωρία και την κοινωνιολογία δικαίου (συστημική θεωρία, νομικός ρεαλισμός, κριτικές νομικές σπουδές, πολιτική οικονομία του δικαίου, socio-legal studies) συσχετίζονται με ειδικές εκφάνσεις της δικαϊκής μεταβολής σε αλληλεπίδραση με την κοινωνική (π.χ. κράτος και τρόποι διακυβέρνησης από την Ευρωπαϊκή Ένωση, φαινόμενα νομικού πλουραλισμού και «κοινωνιακού συνταγματισμού», βιοϊατρικοποίηση και ψηφιοποίηση).

- Νομική Πληροφορική:

Η νομική πληροφορική, ως αντικείμενο μεταπτυχιακού επιπέδου, επιδιώκει να εφοδιάσει τους νομικούς με εξειδικευμένες γνώσεις σε δύο επίπεδα: α) Στο επίπεδο του ουσιαστικού δικαίου, προκειμένου να ανταποκριθούν στα προβλήματα ρύθμισης των αναδυόμενων πεδίων (όπως π.χ. η ουδετερότητα των ψηφιακών δικτύων επικοινωνίας, το ηλεκτρονικό εμπόριο, οι περιορισμοί της συμμετοχής στην Κοινωνία της Πληροφορίας) αλλά και για να κατανοήσουν τις νέες διαδικασίες που εισάγουν οι ψηφιακές τεχνολογίες (όπως π.χ. η ηλεκτρονική διακυβέρνηση στο δημόσιο, η κατάρτιση συμβάσεων εξ αποστάσεως, η ηλεκτρονική ταυτοποίηση). β) Στο επίπεδο των εφαρμογών της πληροφορικής για το δίκαιο, προκειμένου να εξοικειωθούν με τα νέα εργαλεία, από τα οποία εξαρτάται η γνώση του ισχύοντος δικαίου (όπως π.χ. οι ηλεκτρονικές βάσεις νομικών δεδομένων). Επιπροσθέτως, στόχος είναι να κατανοήσουν την συστημική ανάλυση των εφαρμογών της πληροφορικής και των επικοινωνιών για την καθημερινή εξάσκηση των νομικών επαγγελματιών (όπως π.χ. η ηλεκτρονική κατάθεση δικογράφων, η χρήση ψηφιοποιημένων δικαστικών διαδικασιών κ.ά.)

- Τεχνητή Νοημοσύνη:

Στο μάθημα παρουσιάζεται ο προβληματισμός για την αναγνώριση κάποιας μορφής ηθικού (ίσως και νομικού) status σε μη βιολογικές οντότητες που προκύπτουν από τις εφαρμογές της τεχνητής νοημοσύνης, ιδίως στη ρομποτική. Το βασικό ερώτημα είναι εάν η αναγνώριση ηθικής ή νομικής υπόστασης συνδέεται υποχρεωτικά με την βιολογική ιδιοσυστασία ή εάν εξαρτάται από την φύση των λειτουργιών μιας (έμβιας ή μη) οντότητας. Εξετάζεται η νομική μεταχείριση μηχανών με προωθημένες δυνατότητες αυτοπρογραμματισμού και αντίδρασης σε εξωτερικά ερεθίσματα.

Πως τυποποιείται η σχέση τους με τον κατασκευαστή τους αλλά και τρίτους χρήστες των λειτουργιών τους; Η τεχνητή νοημοσύνη στη ρομποτική αποτελεί αφορμή για να διερευνηθούν θεμελιώδεις νομικές έννοιες όπως «πρόσωπο», «πράγμα», «δικαίωμα», «υποχρέωση», «ευθύνη» έναντι των σύγχρονων τεχνολογικών προκλήσεων.

- Γενικό Μέρος του Ποινικού Κώδικα:

Στόχος του μαθήματος είναι η ευρεία και εις βάθος κατανόηση θεμελιωδών αρχών και ρυθμίσεων του γενικού μέρους του ποινικού κώδικα. Αντικείμενο του μαθήματος είναι αφενός η ερμηνευτική προσέγγιση των διατάξεων του γενικού μέρους (ενδεικτικά: πράξη-άδικο-καταλογισμός-απόπειρα-συμμετοχή-συρροές), οι οποίες έχουν καταρχήν διδαχθεί στο προπτυχιακό επίπεδο, και αφετέρου η επεξεργασία άλλων διατάξεων (π.χ. επιμέτρηση ποινής, έγκληση, παραγραφή) με τις οποίες οι απόφοιτοι του προπτυχιακού προγράμματος είναι λιγότερο εξοικειωμένοι. Στο πλαίσιο του μαθήματος εντάσσονται ο διάλογος με τη νομολογία, η ανάδειξη σχετικών ρυθμίσεων σε άλλες έννομες τάξεις, ζητήματα διαχρονικού δικαίου και προτάσεις τροποποίησης των υφιστάμενων διατάξεων ή προσθήκης νέων.

- Θεσμοί Αγγλοσαξονικού και Αμερικανικού Αστικού Δικαίου:

Ειδικότερα εξετάζονται οι εξής ενότητες:

Η έννοια της αδικοπραξίας κατά το αμερικανικό δίκαιο (tort), η πολιτική δίκη με ενόρκους (jury trial), η αμέλεια ως αδικοπραξία: Το πρότυπο συμπεριφοράς (standard of conduct), ζητήματα απόδειξης (proof), η άμυνα και οι ενστάσεις του εναγομένου (defenses), η αντικειμενική ευθύνη στο αγγλοσαξονικό και αμερικανικό δίκαιο (strict liability), μέθοδοι υπολογισμού αποζημίωσης (compensation systems), η κυρωτική αποζημίωση (punitive damages), η παραβίαση της σύμβασης (breach of contract), το αντάλλαγμα (consideration), αδυναμία παροχής (impossibility and impracticability), ερμηνεία της σύμβασης, κατάχρηση/αποδυνάμωση του δικαιώματος (promissory estoppel)

- Διαμόρφωση και ερμηνεία συμβάσεων:

Στο πλαίσιο της συναλλακτικής ζωής ο σύγχρονος νομικός καλείται συνεχώς να διαπραγματευθεί, να διαμορφώσει και να ερμηνεύσει συμβάσεις. Υπό το πρίσμα αυτό έχει την ανάγκη εργαλείων που θα τον βοηθήσουν κατά τον μετασχηματισμό των ικανοποιούμενων με την εκάστοτε σύμβαση συναλλακτικών αναγκών των συμβαλλομένων μερών σε ασφαλείς, κατανοητούς και λειτουργικούς συμβατικούς όρους. Περαιτέρω κατά την καθημερινή εφαρμογή καταρτισμένων συμβάσεων γεννάται επανειλημμένα η ανάγκη της αποσαφήνισης του νοήματος του περιεχομένου της συμφωνίας των συμβαλλομένων. Ενόψει αυτών των δεδομένων, η διδασκαλία του μαθήματος αποβλέπει στην καλλιέργεια των ικανοτήτων αφ' ενός της επιτυχημένης διαμόρφωσης λειτουργικών συμβάσεων και αφ' ετέρου της ερμηνευτικής κατανόησης ατελών συμβατικών ρυθμίσεων. Προς τούτο το μάθημα καλλιεργεί τον διάλογο και την κατανόηση της λειτουργίας των θεσμών του δικαίου των συμβάσεων, ενώ εμπλουτίζεται με εφαρμοσμένα παραδείγματα από πραγματικές υποθέσεις της εγχώριας και της διεθνούς συμβατικής εμπειρίας.

- Πηγές Εκκλησιαστικού Δικαίου:

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η μελέτη των διαπλαστικών και διαγνωστικών πηγών του εκκλησιαστικού δικαίου, τόσο εκκλησιαστικής όσο και πολιτειακής προελεύσεως. Ειδικότερα, στις πρώτες καταλέγονται,

ενδεικτικώς, οι ιεροί κανόνες, τα συλλεκτικά έργα, οι αποκρίσεις και τα έγγραφα, οι κανονικές διατάξεις και κανονιστικές αποφάσεις, στις οποίες περιλαμβάνονται ασφαλώς ο Τόμος 1850 και η Πράξη 1928, ενώ στις δεύτερες το Σύνταγμα, οι Νόμοι, το έθιμο κ.λπ. Στο πλαίσιο αυτό εντάσσεται και η θεματική «Τα Μοναστηριακά Τυπικά και οι Εσωτερικοί Κανονισμοί των Μονών ως πηγές του Εκκλησιαστικού Δικαίου».

- Βιοηθική και Αστικό Δίκαιο:

Τα ειδικότερα θέματα που αποτελούν αντικείμενο διδασκαλίας:

Εισαγωγή στο Αντικείμενο του μαθήματος - Η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και της Αξιοπρέπειας του Ατόμου σε σχέση με τις Εφαρμογές της Βιολογίας και της Ιατρικής: Σύμβαση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και τη Βιοϊατρική (Σύμβαση του ΟΒΙΕΔΟ)

Πρόσωπο: Έναρξη και Λήξη της Ζωής - Ταυτότητα του Προσώπου (συμπεριλαμβανομένης της Ταυτότητας Φύλου) - Νομική Κατάσταση του Εμβρύου - Κλωνοποίηση - Διακοπή της Κύησης, Συναινήσεις: Η Συναινήση του Ασθενούς - Η Συναινήση του Ανηλίκου Ασθενούς - Συναινήση και Ιατρικώς Υποβοηθούμενη Αναπαραγωγή - Η Συναινήση στις Μεταμοσχεύσεις - Συναινήση και Ευθανασία, Συγγένεια και Ιδιωτική Αυτονομία, Ιατρικώς Υποβοηθούμενη Αναπαραγωγή: Ανωνυμία του δότη γεννητικού υλικού - Πλεονάζον γεννητικό υλικό - Προγεννητικός και Προεμφυτευτικός έλεγχος - Wrongful Birth και Wrongful Life - «Παρένθητη Μητρότητα»/Ηθικοί Προβληματισμοί/Εμπειρικές Έρευνες, Μεταμοσχεύσεις, Ευθανασία, Κλινικές Δοκιμές

- Εθνική και ευρωπαϊκή προστασία των θεμελιωδών κοινωνικών Δικαιωμάτων:

Περιεχόμενο του μαθήματος θα αποτελέσουν τα πορίσματα πολυετούς έρευνας, η οποία βασίζεται σε μια ευρεία έννοια των κοινωνικών δικαιωμάτων και δεν περιορίζεται στα κοινωνικά δικαιώματα υπό την στενή του όρου έννοια που αντιστοιχεί εν πολλοίς στα κοινωνικά δικαιώματα, όπως τα ορίζει ο Jellinek στην γνωστή τριμερή του διάκριση, δηλαδή ως δικαιώματα του status positivus (αξιώσεις προς το Κράτος για παροχές). Στην εδώ χρησιμοποιούμενη ευρεία έννοια των κοινωνικών δικαιωμάτων, όπως αυτή διαπλάσθηκε και υπό την επήρεια του κοινοτικού δικαίου, εντάσσονται και οι λεγόμενες κοινωνικές ελευθερίες (όπως λ.χ. η ελευθερία της εκπαίδευσης, η συνδικαλιστική ελευθερία κ.ά.), όπως άλλωστε και η αρχή της ισότητας στις διάφορες εκφάνσεις της με την συναφή αρχή της απαγόρευσης των διακρίσεων. Περαιτέρω η εξέταση των θεμελιωδών κοινωνικών δικαιωμάτων δεν περιορίζεται σε μια εξέτασή τους αποκομμένη από την λοιπή έννομη τάξη στην οποία κατοχυρώνονται. Τα θεμελιώδη κοινωνικά δικαιώματα διερευνώνται στο ευρύτερο θεσμικό πλαίσιο στο οποίο εντάσσονται, αυτό δηλαδή του συνταγματικού και του δημοσίου εν γένει δικαίου των Κρατών μελών και της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Σύγκριση νομικών πολιτισμών:

Το κάθε δίκαιο αποτελεί έκφραση πολιτισμού και συνδέεται άμεσα με ένα συγκεκριμένο ιστορικό, κοινωνικό,

πολιτικό, ψυχολογικό και οικονομικό πλαίσιο, άρα είναι μοναδικό και διαφορετικό από οποιοδήποτε άλλο. Στο πλαίσιο του μαθήματος αυτού, επιδιώκεται η εμβάθυνση σε θεωρητικούς προβληματισμούς των σύγχρονων προσεγγίσεων στη σύγκριση δικαίων αλλά και η έρευνα και μελέτη διαφόρων νομικών πολιτισμών όλου του κόσμου.

- Συνταγματικό Δίκαιο Ι:

Το μάθημα του Συνταγματικού Δικαίου διαρθρώνεται σε τρεις ενότητες. Στην πρώτη εξετάζονται ζητήματα γενικής συνταγματικής θεωρίας, στη δεύτερη επίκαιρα ζητήματα από το οργανωτικό μέρος του Συντάγματος και τη λειτουργία των κρατικών οργάνων και θεσμών και στην τρίτη θέματα ατομικών δικαιωμάτων. Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στη νομολογία και στη διεθνή και ευρωπαϊκή διάσταση των εξεταζόμενων ζητημάτων. Στο πρώτο εξάμηνο διδάσκεται η γενική συνταγματική θεωρία και μέρος του δεύτερου κύκλου μαθημάτων, ενώ στο δεύτερο εξάμηνο ολοκληρώνεται ο δεύτερος κύκλος μαθημάτων και οι παραδόσεις ολοκληρώνονται με τα ζητήματα των ατομικών δικαιωμάτων.

- Ανθρωπολογία του Δικαίου:

Συγκρότηση του επιστημονικού κλάδου: ανθρωπολογία και αποικιοκρατία· ανθρωπολογία τού δικαίου (φυσικό δίκαιο, νομικός εξελικτισμός, παραδοσιακά και νεότερα δίκαια, νομικός πλουραλισμός)· μεθοδολογία. Διακρίσεις μεταξύ εθνολογίας, εθνογραφίας, λαογραφίας, ανθρωπολογίας. Ιστορία της ανθρωπολογικής σκέψης: θεωρητικά ρεύματα και σχολές. Οικογένεια και συγγενικές σχέσεις: συστήματα και ορολογία συγγένειας. Πολιτική οργάνωση και συστήματα εξουσίας. Διαχείριση και επίλυση διαφορών· θρησκεία και τελετουργίες. Δώρο και ανταλλαγή. Γη και συστήματα γαιοκτησίας· εκμετάλλευση γαίων.

-Διατοπικό Εκκλησιαστικό Δίκαιο:

Το μάθημα εξετάζει τα αποτυπώματα της θρησκείας στη δικαστηριακή και διοικητική πρακτική. Έτσι, ενδεικτικά, η θεματική περιλαμβάνει: α) το ατομικό δικαίωμα της θρησκευτικής ελευθερίας στη νομολογία του Αρείου Πάγου, β) τα ζητήματα της θρησκείας στις πράξεις των Ανεξάρτητων Αρχών και του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, γ) τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου για θρησκευτικά ζητήματα κ.ά.

-Μορφές διαλόγου των εθνικών με τα Ευρωπαϊκά Δικαστήρια:

Μετά από ένα εισαγωγικό μάθημα με εννοιολογικές αποσαφηνίσεις, στο Πρώτο Μέρος, εξετάζονται οι μορφές άμεσης συνεργασίας και άμεσου διαλόγου των ευρωπαϊκών με τα εθνικά δικαστήρια, και πρωτίστως η διαδικασία της υποβολής προδικαστικού ερωτήματος στο ΔΕΕ. Στο Δεύτερο Μέρος, εξετάζονται οι μορφές εμμέσου διαλόγου των εθνικών δικαστών με τους Ευρωπαίους ομολόγους τους (ΔΕΕ και ΕΔΔΑ), με πρώτη και κύρια μορφή τον σεβασμό από τον εθνικό δικαστή της νομολογίας των Ευρωπαϊκών δικαστηρίων. Αναλύονται δε τα αποτελέσματα του εμμέσου αυτού διαλόγου στην εθνική έννομη τάξη, με έμφαση στην ελληνική έννομη τάξη.

-Διαπάλη νομιμότητας και κανονικότητας:

Η διαπλοκή δύο δικαίων είναι ένα θέμα, ούτως ή άλλως, ιδιαίτερος ενδιαφέρον, πολύ περισσότερο όταν

πρόκειται για δύο δικαίικα συστήματα από τη φύση τους τελείως διαφορετικά μεταξύ τους, όπως στην περίπτωση του δικαίου της Πολιτείας και εκείνου της Ορθόδοξης Εκκλησίας. Έτσι, το μάθημα προσεγγίζει ερμηνευτικώς τη διαπάλη πολιτειακών νόμων και εκκλησιαστικών κανόνων, η οποία οφείλεται στο γεγονός ότι Πολιτεία και Εκκλησία διαθέτουν πρωτογενή κανονιστική δύναμη. Η διαφορά έγκειται στο εύρος της δεσμευτικότητας των κανόνων που εκδίδει εκάστη εξ αυτών, καθώς οι νόμοι της Πολιτείας δεσμεύουν όλους του κοινωμούς, ενώ οι κανόνες της Εκκλησίας απευθύνονται μόνο στους πιστούς. Τα πεδία, στα οποία, ενδεικτικώς, εντοπίζεται αυτή η διαπάλη είναι: α) η συνταγματική κατοχύρωση των ιερών κανόνων, β) ο Τόμος του 1850 και η Πράξη του 1928, γ) το μεταθετό και η διαθεσιμότητα των Μητροπολιτών, δ) το όριο ηλικίας των Αρχιερέων, ε) η εκκλησιαστική δικαιοσύνη, στ) τα ατομικά δικαιώματα και το εσωτερικό δίκαιο της Εκκλησίας, ζ) η Εκκλησία ως νομικό πρόσωπο και ως θεοϊδρυτος οργανισμός, η) η αποτέφρωση των νεκρών κ.λπ.

- Κοινοδίκαιο (Common Law) και Αστικό Δίκαιο: Θεμελιώδεις αρχές:

Η οπτική γωνία του μαθήματος είναι φιλοσοφική, ιστορική και συγκριτική. Επίκεντρο των παραδόσεων είναι το ζήτημα του αν, πώς και κατά πόσον οι κλάδοι του κοινοδικαίου και του ηπειρωτικού αστικού δικαίου (ιδίως το εμπράγματο δίκαιο και το δίκαιο των συμβάσεων και των αδικοπραξιών), παρά τις διαφορές τους, διέπονται από κοινές θεμελιώδεις αρχές (μη διανεμητικής) δικαιοσύνης.

- Νομική Μεθοδολογία και Ιδιωτικό Δίκαιο:

Στο μάθημα αυτό γίνεται εμβάθυνση σε θέματα όπως: το γράμμα ως αφετηρία και όριο της ερμηνείας, ιστορία και περιστάσεις θέσπισης του κανόνα, συστηματική διάρθρωση της έννομης τάξης, ιεράρχηση των κανόνων, το επιχείρημα του σκοπού του κανόνα, διάγνωση αρχών και εξειδίκευση γενικών ρητρών, πλήρωση των κενών του δικαίου, αξιολόγηση και στάθμιση ενικότερων συμφορώντων κατά την ερμηνευτική κρίση.

- Ερμηνεία των Νόμων και Δικαιοπραξιών:

Στις μεθόδους ερμηνείας των νόμων (με έμφαση στους κανόνες του αστικού δικαίου, χωρίς να αποκλείεται ο παραλληλισμός και η αντιπαραβολή με την ερμηνεία κανόνων δικαίου προερχομένων από άλλους κλάδους) καθώς και των δικαιοπραξιών, είναι αφιερωμένο το παρόν μάθημα. Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές εμπνέονται βασικές γνώσεις της ερμηνευτικής και μεθοδολογίας του δικαίου που τους είναι ιδιαίτερα χρήσιμες τόσο για την άσκηση κάθε νομικού επαγγέλματος όσο και για την επιστημονική ενασχόληση με το δίκαιο.

- Θεωρία της ποινής:

Το μάθημα επικεντρώνεται στη διεπιστημονική (φιλοσοφική, νομική και εγκληματολογική) ανάλυση της ποινής. Στο πρώτο μέρος εξετάζονται η δικαιολογητική βάση των ποινικών κυρώσεων και τα πρότυπα ποινικής καταστολής με έμφαση στις κατευθύνσεις που παρέχουν αυτά στα πεδία της νομοθετικής απειλής και της δικαστικής επιμέτρησης της ποινής σε αφηρημένο επίπεδο (ανεξάρτητα από τις ιδιαιτερότητες της κάθε έννομης τάξης).

Στο δεύτερο μέρος του μαθήματος εξετάζονται η διαχρονική εξέλιξη του ελληνικού συστήματος των ποινικών κυρώσεων και οι επιμέρους θεσμοί που το απαρτίζουν σε συγκριτική θεώρηση με αλλοδαπές έννομες τάξεις. Στο πλαίσιο αυτό, αναλύονται (υπό το πρίσμα της ποινολογικής θεωρίας) οι προβλεπόμενες στερητικές της ελευθερίας και οι κοινοτικές ποινές στο ελληνικό δίκαιο, τα κριτήρια για την επιμέτρησή τους και ο θεσμός της υπ' όρον απόλυσης.

- Συνταγματικό Δίκαιο II:

Το μάθημα του Συνταγματικού Δικαίου διαρθρώνεται σε τρεις ενότητες. Στην πρώτη εξετάζονται ζητήματα γενικής συνταγματικής θεωρίας, στη δεύτερη επίκαιρα ζητήματα από το οργανωτικό μέρος του Συντάγματος και τη λειτουργία των κρατικών οργάνων και θεσμών και στην τρίτη θέματα ατομικών δικαιωμάτων. Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στη νομολογία και στη διεθνή και ευρωπαϊκή διάσταση των εξεταζόμενων ζητημάτων.

- Θεωρητική Εγκληματολογία:

Το μάθημα πραγματεύεται τη διαχρονική εξέλιξη της εγκληματολογικής σκέψης μέσα από την ανάλυση των κυρίαρχων Σχολών και παραδειγμάτων που έχουν διαμορφωθεί διεθνώς. Στο πλαίσιο αυτό, εξετάζονται οι κατ' ιδίαν εγκληματολογικές θεωρίες. Επιπρόσθετα, αναλύονται επιστημολογικά ζητήματα αναφορικά με τη φύση και τη διάκριση των εγκληματολογικών κλάδων, όπως και η σύνδεση της θεωρητικής εγκληματολογίας με την εμπειρική έρευνα και την αντεγκληματική πολιτική. Οι εξεταζόμενες εγκληματολογικές θεωρίες διακρίνονται σε δύο κατηγορίες: α) αυτές που αναφέρονται στους παράγοντες που συμβάλλουν στην εκδήλωση εγκληματικής συμπεριφοράς και β) αυτές που αναφέρονται στην παραγωγή και εφαρμογή του ποινικού δικαίου. Επομένως, το μάθημα περιλαμβάνει τη θεωρητική ανάλυση τόσο της εγκληματογένεσης και όσο και της εγκληματοποίησης.

- Εκκλησιαστικό Δίκαιο και Δικαστηριακή Πρακτική:

Το μάθημα εξετάζει τα αποτυπώματα της θρησκείας στη δικαστηριακή και διοικητική πρακτική. Έτσι, ενδεικτικώς, η θεματική περιλαμβάνει: α) το ατομικό δικαίωμα της θρησκευτικής ελευθερίας στη νομολογία του Αρείου Πάγου, β) τα ζητήματα της θρησκείας στις πράξεις των Ανεξάρτητων Αρχών και του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, γ) τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου για θρησκευτικά ζητήματα κ.ά.

Αντεγκληματική Πολιτική:

Το μάθημα εστιάζει στην πρόληψη και την καταστολή του εγκλήματος σε διεθνές και εθνικό επίπεδο. Ειδικότερα, αναλύονται το θεωρητικό και το αξιολογικό υπόβαθρο των σχετικών πολιτικών, τα εγχειρόμενα δικαιοκρατικά διλήμματα και η αποτελεσματικότητά τους με βάση τα πορίσματα εμπειρικών ερευνών.

- Δίκαιο και Τέχνη:

Και το δίκαιο και η τέχνη είναι εκφάνσεις συγκεκριμένου πολιτισμού, σε συγκεκριμένο χώρο και χρόνο. Δεν είναι δύο κόσμοι διαφορετικοί. Στο μάθημα αυτό αναζητούμε τη σχέση μεταξύ τους. Ερευνώνται και μελετώνται διάφορα επιμέρους θέματα, αλλά και η σχέση του δικαίου με τις διάφορες μορφές τέχνης: Δίκαιο και

Λογοτεχνία, Δίκαιο και Μουσική, Δίκαιο και Ποίηση, Δίκαιο και Αρχιτεκτονική, Δίκαιο και Κινηματογράφος.

- Ιστορία πολιτικών ιδεών -19ος αι. Εμβάθυνση στον Γερμανικό ιδεαλισμό:

Στο μάθημα της Ιστορίας Πολιτικών Ιδεών θα παρουσιασθεί κυρίως ο 19ος αι. Μετά τη σύντομη παρουσίαση των βασικών ρευμάτων της πολιτικής φιλοσοφίας του 19ου αιώνα, θα γίνει εμβάθυνση στους φιλοσόφους Fichte, Hegel και Schelling. Το έργο και η θεωρία των φιλοσόφων αυτών θα εξετασθούν ως προς την ενασχόλησή τους με το κράτος, το δίκαιο και τις ελευθερίες. Ο γερμανικός ιδεαλισμός που έχει τις καταβολές του στον Ρουσό και ξεκινά από τον Καντ και περνά μέσα από τον Φίχτε, Χέγκελ και Μάρξ και φθάνει μέχρι τα ολοκληρωτικά δόγματα του εθνικοσοσιαλισμού, θα διαμορφώσει ένα είδος θετικής ελευθερίας, υπό την έννοια ότι υπάρχει ένα κράτος που αναγκάζει τους πολίτες να ζουν με ένα συγκεκριμένο τρόπο, ο οποίος οδηγεί στην ελευθερία.

- Μεθοδολογία της Εγκληματολογικής έρευνας:

Το μάθημα στοχεύει στην εξοικείωση των φοιτητών με τα κεντρικά θεωρητικά και μεθοδολογικά ζητήματα κατά την εκπόνηση και διενέργεια εγκληματολογικών ερευνών. Το αντικείμενο του μαθήματος καλύπτει την τήρηση και ανάλυση των επίσημων εγκληματολογικών στατιστικών σε διεθνές και εθνικό επίπεδο, τις βασικές μεθόδους και τεχνικές της εγκληματολογικής έρευνας και τα κατ' ιδίαν ερευνητικά εργαλεία μέσα από τη χρήση παραδειγμάτων εγκληματολογικών ερευνών. Στο πλαίσιο αυτό συνεξετάζονται βασικές όψεις της συναφούς φιλοσοφίας της επιστήμης, καθώς και η σχέση ανάμεσα στην εγκληματολογική θεωρία και τις κυρίαρχες ερευνητικές προσεγγίσεις.

Άρθρο 7

Εξ αποστάσεως εκπαίδευση

Η εκπαιδευτική διαδικασία δύναται να διεξάγεται με τη χρήση μεθόδων σύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, αποκλειστικά στις ακόλουθες περιπτώσεις

- ανωτέρας βίας ή έκτακτων συνθηκών, εφόσον δεν καθίσταται δυνατή η διά ζώσης διεξαγωγή της εκπαιδευτικής διαδικασίας ή η χρήση των υποδομών του ΕΚΠΑ για τη διεξαγωγή των εκπαιδευτικών, ερευνητικών και λοιπών δραστηριοτήτων του,

- οργάνωσης μαθημάτων εμβάθυνσης και φροντιστηριακών ασκήσεων, πέραν των υποχρεωτικών ωρών διδακτικού έργου ανά μάθημα.

Υπεύθυνη για την υποστήριξη της εξ αποστάσεως εκπαιδευτικής διαδικασίας, όπως και για τα ζητήματα σχετικά με την προστασία των προσωπικών δεδομένων είναι η Μονάδα Ψηφιακής Διακυβέρνησης του ΕΚΠΑ.

Το ΕΚΠΑ τηρεί ηλεκτρονική πλατφόρμα προσβάσιμη και σε άτομα με αναπηρία, μέσω της οποίας παρέχονται υπηρεσίες ασύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Στην ηλεκτρονική πλατφόρμα είναι δυνατόν να αναρτάται εκπαιδευτικό υλικό ανά μάθημα, το οποίο μπορεί να περιλαμβάνει σημειώσεις, παρουσιάσεις, ασκήσεις, ενδεικτικές λύσεις τους, καθώς και βιντεοσκοπημένες διαλέξεις, εφόσον τηρείται η κείμενη νομοθεσία περί

προστασίας προσωπικών δεδομένων. Το πάσης φύσεως εκπαιδευτικό υλικό παρέχεται αποκλειστικά για εκπαιδευτική χρήση των φοιτητών και προστατεύεται από τον ν. 2121/1993 (Α' 25), εφόσον πληρούνται οι σχετικές προϋποθέσεις.

Άρθρο 8
Εξετάσεις και αξιολόγηση
μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών

8.1 Το εκπαιδευτικό έργο κάθε ακαδημαϊκού έτους διαρθρώνεται σε δύο εξάμηνα σπουδών, το χειμερινό και το εαρινό, έκαστο εκ των οποίων περιλαμβάνει τουλάχιστον δεκατρείς (13) εβδομάδες διδασκαλίας και έως τρεις (3) εβδομάδες εξετάσεων. Τα μαθήματα του χειμερινού και εαρινού εξαμήνου εξετάζονται επαναληπτικώς κατά την περίοδο του Σεπτεμβρίου. Στην ίδια αυτή περίοδο προσέρχεται ο φοιτητής που επιθυμεί να επαναλάβει την εξέταση για βελτίωση βαθμού.

8.2 Σε περίπτωση κωλύματος διεξαγωγής μαθήματος προβλέπεται η αναπλήρωσή του. Η ημερομηνία και η ώρα αναπλήρωσης αναρτώνται στην ιστοσελίδα του Π.Μ.Σ.

8.3 Η παρακολούθηση των μαθημάτων/εργαστηρίων κ.λπ. είναι υποχρεωτική. Ο αριθμός των απουσιών ανά μάθημα δεν μπορεί να υπερβαίνει τις τρεις (3), εκ των οποίων οι δύο (2) αδικαιολόγητες. Η υπέρβαση του ως άνω αριθμού απουσιών σε ένα ή περισσότερα μαθήματα, υποχρεωτικά ή επιλογής, συνεπάγεται διαγραφή από το Π.Μ.Σ., με απόφαση της Συνέλευσης, μετά από εισήγηση της Σ.Ε.

8.4 Η αξιολόγηση των μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών και η επίδοσή τους στα μαθήματα που υποχρεούνται να παρακολουθήσουν στο πλαίσιο του Π.Μ.Σ. πραγματοποιείται στο τέλος κάθε εξαμήνου με γραπτές ή προφορικές εξετάσεις ή με εκπόνηση εργασιών καθ' όλη τη διάρκεια του εξαμήνου ή με ενδιάμεσες εξετάσεις προόδου και γραπτές εργασίες, ή με συνδυασμό όλων των παραπάνω. Ο τρόπος αξιολόγησης ορίζεται από τον/ην διδάσκοντα/ουσα του κάθε μαθήματος. Κατά τη διεξαγωγή γραπτών ή προφορικών εξετάσεων, εξασφαλίζεται υποχρεωτικά το αδιάβλητο της διαδικασίας. Η βαθμολόγηση γίνεται στην κλίμακα 1-10. Τα αποτελέσματα των εξετάσεων ανακοινώνονται από τον διδάσκοντα και αποστέλλονται στη Γραμματεία του Π.Μ.Σ. και της Σχολής μέσα σε τέσσερις (4) εβδομάδες το αργότερο από την εξέταση του μαθήματος. Σε περίπτωση που κατ' επανάληψη σημειώνεται υπέρβαση του ανωτέρω ορίου από διδάσκοντα/ουσα, ο/η Διευθυντής/ντρια του Π.Μ.Σ. ενημερώνει σχετικά τη Συνέλευση της Σχολής.

8.5 Το ποσοστό συμμετοχής των εργασιών και σεμιναρίων στον τελικό βαθμό κάθε μαθήματος καθορίζεται για κάθε μάθημα ξεχωριστά, έπειτα από εισήγηση του/ης διδάσκοντα/ουσας κάθε μαθήματος.

8.6 Για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών ή συνθηκών που ανάγονται σε λόγους ανωτέρας βίας, δύνανται να εφαρμόζονται εναλλακτικές μέθοδοι αξιολόγησης, όπως η διεξαγωγή γραπτών ή προφορικών εξετάσεων με τη χρήση ηλεκτρονικών μέσων, υπό την προϋπόθεση ότι εξασφαλίζεται το αδιάβλητο της διαδικασίας της αξιολόγησης.

8.7 Δύνανται να εφαρμόζονται εναλλακτικές μέθοδοι

για την αξιολόγηση φοιτητών/τριών με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, μετά από απόφαση της Σ.Ε και εισήγηση της επιτροπής ΑμεΑ της Σχολής και λαμβάνοντας υπόψη τις σχετικές οδηγίες της Μονάδας Προσβασιμότητας Φοιτητών με αναπηρία.

8.8 Στις περιπτώσεις ασθένειας ή ανάρρωσης από βαριά ασθένεια συνιστάται ο/η διδάσκων/ουσα να διευκολύνει, με όποιον τρόπο θεωρεί ο/η ίδιος/α πρόσφορο, τον/την φοιτητή/τρια (π.χ. προφορική εξ' αποστάσεως εξέταση). Κατά τις προφορικές εξετάσεις ο/η διδάσκων/ουσα εξασφαλίζει ότι δεν θα παρευρίσκεται μόνος του/της με τον/την εξεταζόμενο/η φοιτητή/τρια.

8.9 Ο μεταπτυχιακός φοιτητής οφείλει να επαναλάβει μαθήματα, στα οποία δεν έλαβε προβιβάσιμο βαθμό. Εργασία ή άσκηση, που βαθμολογείται αυτοτελώς, κατοχυρώνεται και δεν επαναλαμβάνεται, εφόσον η επίδοση έχει κριθεί επιτυχής.

8.10 Διόρθωση βαθμού επιτρέπεται, εφόσον έχει εμφλοχωρήσει προφανής παραδρομή ή αθροιστικό σφάλμα, ύστερα από έγγραφο του/της αρμόδιου διδάσκοντα/ουσας και απόφαση της Συνέλευσης της Σχολής.

8.11 Οι εξεταστικές περίοδοι είναι δύο για κάθε μάθημα. Η πρώτη ακολουθεί τη λήξη των μαθημάτων κάθε εξαμήνου και διαρκεί έως τρεις εβδομάδες και η δεύτερη λαμβάνει χώρα εντός του μηνός Σεπτεμβρίου και διαρκεί επίσης έως τρεις εβδομάδες. Στη δεύτερη περίοδο προσέρχεται ο φοιτητής που απέτυχε ή δεν προσήλθε σε ένα ή περισσότερα μαθήματα του πρώτου ή δεύτερου εξαμήνου. Αν ο φοιτητής/τρια αποτύχει δύο φορές στο ίδιο μάθημα (και σε έως δύο μαθήματα), θα εξετάζεται, μετά από αίτησή του, από τριμελή επιτροπή μελών ΔΕΠ της Σχολής, τα οποία έχουν το ίδιο ή συναφές γνωστικό αντικείμενο με το μάθημα και ορίζονται από τη Συντονιστική Επιτροπή. Αν αποτύχει και πάλι, διαγράφεται από το Μητρώο με απόφαση της Συνέλευσης, έπειτα από εισήγηση της Συντονιστικής Επιτροπής.

8.12 Τα γραπτά φυλάσσονται υποχρεωτικά και με επιμέλεια του υπεύθυνου του μαθήματος για δύο (2) χρόνια. Μετά την πάροδο του χρόνου αυτού, τα γραπτά παύουν να έχουν ισχύ και με ευθύνη της Συνέλευσης συντάσσεται σχετικό πρακτικό και καταστρέφονται - εκτός αν εκκρεμεί σχετική ποινική, πειθαρχική ή οποιαδήποτε άλλη διοικητική διαδικασία.

8.13 Για τον υπολογισμό του βαθμού του τίτλου σπουδών λαμβάνεται υπόψη η βαρύτητα που έχει κάθε μάθημα στο πρόγραμμα σπουδών και η οποία εκφράζεται με τον αριθμό των πιστωτικών μονάδων (ECTS). Ο αριθμός των πιστωτικών μονάδων (ECTS) του μαθήματος αποτελεί ταυτόχρονα και τον συντελεστή βαρύτητας αυτού του μαθήματος. Για τον υπολογισμό του βαθμού του τίτλου σπουδών πολλαπλασιάζεται ο βαθμός κάθε μαθήματος με τον αντίστοιχο αριθμό των πιστωτικών μονάδων (του μαθήματος) και το συνολικό άθροισμα των επιμέρους γινόμενων διαιρείται με το σύνολο των πιστωτικών μονάδων που απαιτούνται για την απόκτηση του τίτλου. Ο υπολογισμός αυτός εκφράζεται με τον ακόλουθο μαθηματικό τύπο:

$$\text{Βαθμός πτυχίου/διπλώματος} = \left(\sum_{k=1}^N \text{BM}_k \cdot \text{ΠΜ}_k \right) / \Sigma \text{ΠΜ}$$

όπου:

N = αριθμός μαθημάτων που απαιτούνται για τη λήψη του αντίστοιχου τίτλου σπουδών

ΒΜκ = βαθμός του μαθήματος κ

ΠΜκ = πιστωτικές μονάδες του μαθήματος κ

ΣΠΜ = σύνολο πιστωτικών μονάδων για τη λήψη του αντίστοιχου τίτλου σπουδών

Για την απόκτηση Δ.Μ.Σ. κάθε μεταπτυχιακός/ή φοιτητής/τρια οφείλει να παρακολουθήσει και να εξεταστεί επιτυχώς στο σύνολο των υποχρεωτικών και τον απαιτούμενο αριθμό των επιλεγόμενων από τα προσφερόμενα μαθήματα του Π.Μ.Σ. και να εκπονήσει μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία, συγκεντρώνοντας έτσι εβδομήντα πέντε (75) ECTS.

Άρθρο 9

Εκπόνηση μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας

9.1 Η ανάθεση μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας (ΜΔΕ) γίνεται κατά τη διάρκεια του εαρινού εξαμήνου σπουδών. Η διπλωματική εργασία κατατίθεται το αργότερο έως την 30η Σεπτεμβρίου του έτους στο οποίο διδάσκεται το δεύτερο εξάμηνο σπουδών.

9.2 Η ΜΔΕ πρέπει να είναι ατομική, πρωτότυπη, να έχει ερευνητικό χαρακτήρα και να συντάσσεται σύμφωνα με τις οδηγίες συγγραφής που μπορεί να αναρτά το Π.Μ.Σ. στην ιστοσελίδα του.

9.3 Ύστερα από αίτηση του/της υποψηφίου/ας στην οποία αναγράφεται ο προτεινόμενος τίτλος της διπλωματικής εργασίας, ο/η επιβλέπων/ουσα και επισυνάπτεται περιλήψη της προτεινόμενης εργασίας, η Συνέλευση ορίζει τον/την επιβλέποντα/ουσα αυτής και συγκροτεί την τριμελή εξεταστική επιτροπή για την έγκριση της εργασίας, ένα από τα μέλη της οποίας είναι και ο/η επιβλέπων/ουσα. Η γλώσσα συγγραφής της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας είναι η ελληνική ή η αγγλική - με τη σύμφωνη γνώμη της τριμελούς εξεταστικής επιτροπής και ορίζεται μαζί με τον ορισμό του θέματος.

9.4 Ο τίτλος της εργασίας μπορεί να οριστικοποιηθεί κατόπιν αίτησης του/ης φοιτητή/τριας και σύμφωνης γνώμης του/ης επιβλέποντος/ουσας προς τη Συντονιστική Επιτροπή του Π.Μ.Σ.

Στην αίτηση πρέπει να υπάρχει και συνοπτική δικαιολόγηση της αλλαγής.

9.5 Για να εγκριθεί η εργασία ο/η φοιτητής/τρια οφείλει να την υποστηρίξει επιτυχώς ενώπιον της τριμελούς εξεταστικής επιτροπής.

9.6 Ο/Η Επιβλέπων/ουσα και τα μέλη της τριμελούς εξεταστικής επιτροπής της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας ορίζονται από τις κατωτέρω κατηγορίες που έχουν αναλάβει διδακτικό έργο στο Π.Μ.Σ.:

α) μέλη Διδακτικού Ερευνητικού Προσωπικού (Δ.Ε.Π.), Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού (Ε.Ε.Π.), Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού (Ε.Δ.Π.) και Ειδικού Τεχνικού Εργαστηριακού Προσωπικού (Ε.Τ.Ε.Π.) της Σχολής

β) ομότιμοι Καθηγητές ή αφυπηρηθέντα μέλη Δ.Ε.Π. της Σχολής,

γ) συνεργαζόμενοι καθηγητές,

δ) εντεταλμένοι διδάσκοντες,

ε) επισκέπτες καθηγητές ή επισκέπτες ερευνητές,

στ) ερευνητές και ειδικοί λειτουργικοί επιστήμονες ερευνητικών και τεχνολογικών φορέων του άρθρου 13Α του ν. 4310/2014 (Α' 258) ή λοιπών ερευνητικών κέντρων και ινστιτούτων της ημεδαπής ή αλλοδαπής.

Με απόφαση της Συνέλευσης δύναται να ανατίθεται η επίβλεψη διπλωματικών εργασιών και σε μέλη Δ.Ε.Π., Ε.Ε.Π., Ε.Τ.Ε.Π. και Ε.Δ.Π. της Σχολής, που δεν έχουν αναλάβει διδακτικό έργο στο Π.Μ.Σ.

9.7 Οι μεταπτυχιακές διπλωματικές εργασίες, εφόσον εγκριθούν από την εξεταστική επιτροπή, αναρτώνται υποχρεωτικά στο Ψηφιακό Αποθετήριο "ΠΕΡΓΑΜΟΣ", σύμφωνα με τις αποφάσεις της Συγκλήτου του ΕΚΠΑ.

9.8 Εφόσον η Μ.Δ.Ε. περιέχει πρωτότυπα αποτελέσματα μη δημοσιευμένα, κατόπιν αιτήσεως του/της επιβλέποντος/ουσας, η οποία συνυπογράφεται από τον/την μεταπτυχιακό φοιτητή/τρια, είναι δυνατόν να δημοσιευθούν στην ιστοσελίδα μόνο οι περιλήψεις, και το πλήρες κείμενο να δημοσιευθεί αργότερα.

Άρθρο 10

Υποχρεώσεις και δικαιώματα μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών

10.1 Οι μεταπτυχιακοί/ες φοιτητές/τριες έχουν όλα τα δικαιώματα και τις παροχές που προβλέπονται και για τους φοιτητές του πρώτου κύκλου σπουδών, έως και τη λήξη του/ης χορηγηθείσας παράτασης φοίτησης, πλην του δικαιώματος παροχής δωρεάν διδακτικών συγγραμμάτων.

10.2 Το Ίδρυμα εξασφαλίζει στους/ις φοιτητές/τριες με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες προσβασιμότητα στα προτεινόμενα συγγράμματα και τη διδασκαλία (<https://access.uoa.gr/>).

10.3 Το Γραφείο Διασύνδεσης του ΕΚΠΑ παρέχει συμβουλευτική υποστήριξη φοιτητών σε θέματα σπουδών και επαγγελματικής αποκατάστασης (<https://www.career.uoa.gr/ypiresies/>).

10.4 Οι μεταπτυχιακοί/ές φοιτητές/τριες καλούνται να συμμετέχουν και να παρακολουθούν σεμινάρια ερευνητικών ομάδων, συζητήσεις βιβλιογραφικής ενημέρωσης, επισκέψεις εργαστηρίων, συνέδρια/ημερίδες με γνωστικό αντικείμενο συναφές με αυτό του Π.Μ.Σ., διαλέξεις ή άλλες επιστημονικές εκδηλώσεις του Π.Μ.Σ. κ.ά.

10.5 Η Συνέλευση της Σχολής, μετά την εισήγηση της Σ.Ε., δύναται να αποφασίσει τη διαγραφή μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών, εάν:

- υπερβούν το ανώτατο όριο απουσιών,

- έχουν αποτύχει στην εξέταση μαθήματος ή μαθημάτων ή διπλωματικής εργασίας και δεν έχουν ολοκληρώσει επιτυχώς το πρόγραμμα, σύμφωνα με τα όσα ορίζονται στον παρόντα κανονισμό,

- υπερβούν τη μέγιστη χρονική διάρκεια φοίτησης στο Π.Μ.Σ., όπως ορίζεται στον παρόντα κανονισμό,

- έχουν παραβιάσει τις κείμενες διατάξεις όσον αφορά την αντιμετώπιση πειθαρχικών παραπτώματων από τα αρμόδια πειθαρχικά Όργανα,

- δεν καταβάλλουν το προβλεπόμενο τέλος φοίτησης,

- υποβάλουν αίτηση διαγραφής οι ίδιοι.

10.6 Σε περίπτωση που μεταπτυχιακός φοιτητής/τρια διαγραφεί από το Π.Μ.Σ., μπορεί να αιτηθεί χορήγηση βεβαίωσης για τα μαθήματα στα οποία έχει εξεταστεί επιτυχώς.

10.7 Οι μεταπτυχιακοί/ές φοιτητές/τριες του Ε.Κ.Π.Α. δύνανται να εγγραφούν σε Π.Μ.Σ. του ιδίου ή άλλων Α.Ε.Ι. της ημεδαπής ή της αλλοδαπής στο πλαίσιο εκπαιδευτικών ή ερευνητικών προγραμμάτων συνεργασίας σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία.

10.8 Είναι δυνατή η παράλληλη φοίτηση σε προπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών και σε μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών ή σε δύο (2) Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών άλλης Σχολής ή Τμήματος, του ίδιου ή άλλου Α.Ε.Ι.

10.9 Στο τέλος κάθε εξαμήνου πραγματοποιείται αξιολόγηση κάθε μαθήματος και κάθε διδάσκοντος/ουσας από τους/ις μεταπτυχιακούς φοιτητές/τριες (βλ. άρθρο 17).

10.10 Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές/τριες μπορούν να αιτηθούν την έκδοση παραρτήματος διπλώματος στην Ελληνική και την Αγγλική γλώσσα.

10.11 Για τη συμμετοχή τους στο Π.Μ.Σ. «Ιστορία, Κοινωνιολογία και Φιλοσοφία του Δικαίου» («History, Sociology and Philosophy of Law») οι μεταπτυχιακοί/ές φοιτητές/τριες καταβάλλουν τέλη φοίτησης που ανέρχονται στο ποσό των 600 ευρώ ανά εξαμήνου. Η καταβολή του τέλους γίνεται στην αρχή κάθε εξαμήνου. Σε περίπτωση παραίτησης ή διαγραφής του φοιτητή/τριας, το τέλος συμμετοχής δεν επιστρέφεται.

Άρθρο 11

Απαλλαγή διδάκτρων

11.1 Απαλλάσσονται από τα τέλη φοίτησης οι φοιτητές/τριες Π.Μ.Σ., που πληρούν τα οικονομικά ή κοινωνικά κριτήρια και τις προϋποθέσεις αριστείας κατά τον πρώτο κύκλο σπουδών, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία. Η απαλλαγή αυτή παρέχεται για τη συμμετοχή σε ένα μόνο Π.Μ.Σ. Σε κάθε περίπτωση, οι απαλλασσόμενοι/ες φοιτητές/τριες δεν μπορούν να ξεπερνούν το ποσοστό του τριάντα τοις εκατό (30%) του συνολικού αριθμού των φοιτητών/τριών που εισάγονται στο Π.Μ.Σ. ανά ακαδημαϊκό έτος.

11.2 Η αίτηση για απαλλαγή από τα τέλη φοίτησης υποβάλλεται μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας επιλογής των φοιτητών/τριών των Π.Μ.Σ. Η οικονομική κατάσταση υποψηφίου/ας σε καμία περίπτωση δεν αποτελεί λόγο μη επιλογής σε Π.Μ.Σ.

11.3 Δεν έχουν δικαίωμα απαλλαγής όσοι λαμβάνουν υποτροφία από άλλη πηγή, ούτε οι πολίτες χωρών εκτός Ε.Ε.

11.4 Η εξέταση των κριτηρίων περί απαλλαγής από τα τέλη φοίτησης πραγματοποιείται από τη Συνέλευση της Σχολής και εκδίδεται αιτιολογημένη απόφαση περί αποδοχής ή απόρριψης της αίτησης.

11.5 Εφόσον η ισχύουσα νομοθεσία θέτει ηλικιακό κριτήριο, συνιστάται, για λόγους χρηστής διοίκησης και ίσης μεταχείρισης, ως ημερομηνία γέννησης των φοιτητών/τριών να θεωρείται η 31η Δεκεμβρίου του έτους γέννησης.

11.6 Τα μέλη των κατηγοριών Ε.Ε.Π., Ε.ΔΙ.Π., Ε.Τ.Ε.Π., που γίνονται δεκτά ως υπεράριθμα σύμφωνα με τη διάταξη 3.3.2 του παρόντος Κανονισμού, απαλλάσσονται από την καταβολή διδάκτρων.

11.7 Σε περίπτωση που φοιτούν ταυτόχρονα σε Π.Μ.Σ. του Ιδρύματος μέλη της ίδιας οικογένειας μέχρι β' βαθ-

μού συγγένειας εξ αίματος ή εξ αγχιστείας υπάρχει η δυνατότητα να παρέχεται μείωση στα καταβαλλόμενα τέλη φοίτησης κατά 50%.

Άρθρο 12

Βραβεία

Το Π.Μ.Σ. απονέμει βραβεία αριστείας στον/-ην φοιτητή/-τρια με την ολοκλήρωση των μαθημάτων του Α' και Β' εξαμήνου, έπειτα από εισήγηση της Σ.Ε. και απόφαση της Συνέλευσης της Σχολής, σύμφωνα με όσα ορίζονται στον κανονισμό του ΕΚΠΑ. Τα βραβεία δεν έχουν οικονομικό όφελος. Το βραβείο υπογράφεται από τον Διευθυντή/ντρια του Π.Μ.Σ. και τον/την Κοσμήτορα της Σχολής.

Άρθρο 13

Υποδομή και χρηματοδότηση του Π.Μ.Σ.

13.1 Για την εύρυθμη λειτουργία του Π.Μ.Σ. διατίθενται αίθουσες διδασκαλίας και σεμιναρίων, αμφιθέατρα εξοπλισμένα με οπτικοακουστικά μέσα και εργαστήρια της Νομικής Σχολής.

13.2 Η διοικητική και γραμματειακή υποστήριξη του Π.Μ.Σ. γίνεται από τη Γραμματεία της Νομικής Σχολής.

13.3 Η χρηματοδότηση του Π.Μ.Σ. μπορεί να προέρχεται από:

- α) τέλη φοίτησης,
- β) δωρεές, χορηγίες και πάσης φύσεως οικονομικές ενισχύσεις,
- γ) κληροδοτήματα,
- δ) πόρους από ερευνητικά έργα ή προγράμματα,
- ε) ιδίους πόρους του Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (Α.Ε.Ι.),

στ) τον κρατικό προϋπολογισμό ή το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων και ζ) κάθε άλλη νόμιμη πηγή.

13.4 Η καταβολή των τελών φοίτησης πραγματοποιείται από τον ίδιο τον/την φοιτητή/τρια ή από τρίτο φυσικό ή νομικό πρόσωπο για λογαριασμό του/της φοιτητή/τριας, εφόσον αυτό προβλέπεται στην απόφαση ίδρυσης του Π.Μ.Σ.

13.5 Η διαχείριση των πόρων των Π.Μ.Σ. πραγματοποιείται από τον Ειδικό Λογαριασμό Κονδυλίων Έρευνας (Ε.Λ.Κ.Ε.) του Ε.Κ.Π.Α.

13.6 Οι πόροι των Π.Μ.Σ. κατανέμονται ως εξής:

- α) ποσό που αντιστοιχεί στο τριάντα τοις εκατό (30%) των συνολικών εσόδων που προέρχονται από τέλη φοίτησης παρακρατείται από τον Ε.Λ.Κ.Ε. Στο ποσό αυτό συμπεριλαμβάνεται το ποσοστό παρακράτησης υπέρ του Ε.Λ.Κ.Ε. για την οικονομική διαχείριση των Π.Μ.Σ. Όταν τα έσοδα του Π.Μ.Σ. προέρχονται από δωρεές, χορηγίες και πάσης φύσεως οικονομικές ενισχύσεις, κληροδοτήματα ή πόρους από ερευνητικά έργα ή προγράμματα, πραγματοποιείται η παρακράτηση υπέρ Ε.Λ.Κ.Ε. που ισχύει για τα έσοδα από αντίστοιχες πηγές χρηματοδότησης,
- β) το υπόλοιπο ποσό των συνολικών εσόδων του Π.Μ.Σ. διατίθεται για την κάλυψη των λειτουργικών δαπανών του Π.Μ.Σ.

Άρθρο 14

Ανάθεση διδασκαλίας/διδάσκοντες στο Π.Μ.Σ.

14.1 Το διδακτικό έργο των Προγραμμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών (Π.Μ.Σ.) ανατίθεται, κατόπιν απόφασης

της Συνέλευσης ή της Σ.Ε. στις ακόλουθες κατηγορίες διδασκόντων:

α) μέλη Διδακτικού Ερευνητικού Προσωπικού (Δ.Ε.Π.), Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού (Ε.Ε.Π.), Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού (Ε.Δι.Π.) και Ειδικού Τεχνικού Εργαστηριακού Προσωπικού (Ε.Τ.Ε.Π.) της Σχολής ή Τμημάτων του ΕΚΠΑ ή άλλου Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (Α.Ε.Ι.) ή Ανώτατου Στρατιωτικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (Α.Σ.Ε.Ι.), με πρόσθετη απασχόληση πέραν των νόμιμων υποχρεώσεών τους, αν το Π.Μ.Σ. έχει τέλη φοίτησης,

β) ομότιμους καθηγητές/τριες ή αφυπηρητήσαντα μέλη Δ.Ε.Π. της Σχολής ή Τμημάτων του ΕΚΠΑ ή άλλου Α.Ε.Ι.,

γ) συνεργαζόμενους/ες καθηγητές/τριες,

δ) εντεταλμένους/ες διδάσκοντες/ουσες,

ε) επισκέπτες καθηγητές/τριες ή επισκέπτες ερευνητές/τριες,

στ) ερευνητές και ειδικούς λειτουργικούς επιστήμονες ερευνητικών και τεχνολογικών φορέων του άρθρου 13Α του ν. 4310/2014 (Α' 258) ή λοιπών ερευνητικών κέντρων και ινστιτούτων της ημεδαπής ή αλλοδαπής,

ζ) επιστήμονες αναγνωρισμένου κύρους, οι οποίοι διαθέτουν εξειδικευμένες γνώσεις και σχετική εμπειρία στο γνωστικό αντικείμενο του Π.Μ.Σ.

14.2 Όλες οι κατηγορίες διδασκόντων/ουσών δύνανται να αμείβονται αποκλειστικά από τους πόρους του Π.Μ.Σ. Δεν επιτρέπεται η καταβολή αμοιβής ή άλλης παροχής από τον κρατικό προϋπολογισμό ή το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων. Με απόφαση της Συνέλευσης της Νομικής Σχολής καθορίζεται το ύψος της αμοιβής κάθε διδάσκοντος/ουσας. Ειδικώς οι διδάσκοντες/ουσες που έχουν την ιδιότητα μέλους Δ.Ε.Π. δύνανται να αμείβονται επιπρόσθετα για έργο που προσφέρουν προς το Π.Μ.Σ., εφόσον εκπληρώνουν τις ελάχιστες εκ του νόμου υποχρεώσεις τους, όπως ορίζονται στην παρ. 2 του άρθρου 155 του ν. 4957/2022. Το τελευταίο εδάφιο εφαρμόζεται αναλογικά και για τα μέλη Ε.Ε.Π., Ε.Δι.Π. και Ε.Τ.Ε.Π., εφόσον εκπληρώνουν τις ελάχιστες εκ του νόμου υποχρεώσεις τους.

14.3 Με απόφαση της Συνέλευσης της Σχολής δύνανται να ανατίθεται επικουρικό διδακτικό έργο στους υποψήφιους διδάκτορες της Σχολής, υπό την επίβλεψη διδάσκοντος/ουσας του Π.Μ.Σ.

14.4 Η ανάθεση του διδακτικού έργου του Π.Μ.Σ. πραγματοποιείται με απόφαση της Συνέλευσης της Σχολής, κατόπιν εισήγησης της Συντονιστικής Επιτροπής του Π.Μ.Σ.

Οι αποφάσεις της Συνέλευσης της Νομικής Σχολής για την κατανομή του διδακτικού έργου περιλαμβάνουν υποχρεωτικά τα ακόλουθα στοιχεία:

α) το ονοματεπώνυμο του/ης διδάσκοντα/ουσας,

β) την ιδιότητά του/ης (π.χ. μέλος Δ.Ε.Π., Ε.Ε.Π., Ε.Δι.Π., Ε.Τ.Ε.Π. κ.ά.),

γ) το είδος του διδακτικού έργου που ανατίθεται ανά διδάσκοντα/ουσα (μάθημα, σεμινάριο ή εργαστήριο),

δ) τον αριθμό των ωρών διδασκαλίας ανά μάθημα, σεμινάριο ή εργαστήριο.

14.5 Η κατανομή του διδακτικού έργου πραγματοποιείται πριν από την έναρξη του ακαδημαϊκού έτους

τόσο για το χειμερινό όσο και για το εαρινό εξάμηνο. Σε περίπτωση που η κατανομή του διδακτικού έργου δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί ταυτόχρονα και για τα δύο ακαδημαϊκά εξάμηνα, η απόφαση θα λαμβάνεται πριν από την έναρξη του κάθε ακαδημαϊκού εξαμήνου. Με αιτιολογημένη απόφαση της Συνέλευσης της Σχολής η ανάθεση διδακτικού έργου δύναται να τροποποιείται κατά τη διάρκεια του ακαδημαϊκού έτους.

14.6 Οι διδάσκοντες/ουσες, κατά το χρονικό διάστημα που τελούν σε καθεστώς εκπαιδευτικής άδειας ή αναστολής καθηκόντων, δύνανται να παρέχουν διδακτικό έργο προς το Π.Μ.Σ., εάν κρίνουν ότι το πρόγραμμά τους το επιτρέπει, υπό την προϋπόθεση βεβαίως ότι βάσει των συντρεχουσών συνθηκών τούτο είναι ουσιαστικά και πρακτικά εφικτό, ζήτημα το οποίο πρέπει κατά περίπτωση να κριθεί αρμοδίως.

Άρθρο 15

Απονομή διπλώματος

μεταπτυχιακών σπουδών

15.1 Ο/Η φοιτητής/τρια ολοκληρώνει τις σπουδές για την απόκτηση Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Μ.Σ.) με τη συμπλήρωση του ελάχιστου αριθμού μαθημάτων και πιστωτικών μονάδων που απαιτούνται για τη λήψη του Δ.Μ.Σ., την επιτυχή ολοκλήρωση της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας και την εξόφληση του συνόλου των τελών φοίτησης. Η Συνέλευση διαπιστώνει την ολοκλήρωση των σπουδών προκειμένου να χορηγηθεί το Δίπλωμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Μ.Σ.).

15.2 Με την ολοκλήρωση της ανωτέρω διαδικασίας χορηγείται στον/η μεταπτυχιακό/ή φοιτητή/τρια βεβαίωση περάτωσης σπουδών, χάνεται η φοιτητική ιδιότητα και παύει η συμμετοχή στα συλλογικά όργανα διοίκησης του Πανεπιστημίου.

15.3 Το Δ.Μ.Σ. πιστοποιεί την επιτυχή αποπεράτωση των σπουδών και αναγράφει βαθμό, με ακρίβεια δύο δεκαδικών ψηφίων, κατά την ακόλουθη κλίμακα: Άριστα (8,5 έως 10), Λίαν Καλώς (6,5 έως 8,5 μη συμπεριλαμβανομένου) και Καλώς (5 έως 6,5 μη συμπεριλαμβανομένου).

15.4 Ο τύπος του Δ.Μ.Σ. ανά είδος Π.Μ.Σ. είναι κοινός για όλα τα Τμήματα και τις Σχολές του Ε.Κ.Π.Α. και περιλαμβάνεται στον Κανονισμό Μεταπτυχιακών και Διδακτορικών Σπουδών του Ιδρύματος.

15.5 Στο πλαίσιο του Π.Μ.Σ. απονέμεται Δίπλωμα Μεταπτυχιακών Σπουδών με τίτλο:

«Ιστορία, Κοινωνιολογία και Φιλοσοφία του Δικαίου» σε μια από τις εξής ειδικεύσεις:

1. «Ιστορία του Δικαίου»

2. «Φιλοσοφία του Δικαίου»

3. «Κοινωνιολογία του Δικαίου, Επιστήμη και Τεχνολογία»

Άρθρο 16

Ορκωμοσία

16.1 Η ορκωμοσία δεν αποτελεί συστατικό τύπο της επιτυχούς περάτωσης των σπουδών, είναι όμως αναγκαία προϋπόθεση για τη χορήγηση του εγγράφου τίτλου του διπλώματος. Η καθομολόγηση γίνεται στο πλαί-

σιο της Συνέλευσης της Νομικής Σχολής και σε χώρο της Σχολής, παρουσία του/ης Διευθυντή/ντριας του Π.Μ.Σ., του/της Κοσμήτορα της Σχολής ή του/της Αναπληρωτή/τριας του/της και, κατά τις δυνατότητες, ενδεχομένως εκπροσώπου του Πρυτάνεως.

16.2 Αίτημα για τελετή ορκωμοσίας μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών στη Μεγάλη Αίθουσα Τελετών του Κεντρικού κτηρίου εξετάζεται κατά περίπτωση από τον Πρύτανη, βάσει εκτίμησης των εκάστοτε δυνατοτήτων και του αριθμού των ορκιζόμενων που θα δηλώνεται από τη Γραμματεία του Π.Μ.Σ. στη Διεύθυνση Εκπαίδευσης και Έρευνας.

16.3 Οι μεταπτυχιακοί/ές φοιτητές/τριες, που έχουν ολοκληρώσει επιτυχώς το Π.Μ.Σ., σε εξαιρετικές περιπτώσεις (σπουδές, διαμονή ή εργασία στο εξωτερικό, λόγοι υγείας κ.λπ.), μπορούν να αιτηθούν στη Γραμματεία της Σχολής εξαιρέση από την υποχρέωση καθομολόγησης. Η εξαιρέση από την υποχρέωση καθομολόγησης εγκρίνεται από τον/την Κοσμήτορα της Σχολής και τον Αντιπρύτανη Ακαδημαϊκών Υποθέσεων και Φοιτητικής Μέριμνας.

Άρθρο 17

Αξιολόγηση Π.Μ.Σ.

17.1 Αξιολόγηση από την Εθνική Αρχή Ανώτατης Εκπαίδευσης

Το Π.Μ.Σ. αξιολογείται στο πλαίσιο της περιοδικής αξιολόγησης/πιστοποίησης της Νομικής Σχολής που διοργανώνεται από την Εθνική Αρχή Ανώτατης Εκπαίδευσης (ΕΘ.Α.Α.Ε.). Στο πλαίσιο αυτό, αξιολογείται η συνολική αποτίμηση του έργου που επιτελέστηκε από κάθε Π.Μ.Σ., ο βαθμός εκπλήρωσης των στόχων που είχαν τεθεί κατά την ίδρυσή του, η βιωσιμότητά του, η απορρόφηση των αποφοίτων στην αγορά εργασίας, ο βαθμός συμβολής του στην έρευνα, η εσωτερική αξιολόγησή του από τους μεταπτυχιακούς φοιτητές/τριες, η σκοπιμότητα παράτασης της λειτουργίας του, καθώς και λοιπά στοιχεία σχετικά με την ποιότητα του έργου που παράγεται και τη συμβολή του στην εθνική στρατηγική για την ανώτατη εκπαίδευση.

Αν το Π.Μ.Σ., κατά το στάδιο της αξιολόγησής του, κριθεί ότι δεν πληροί τις προϋποθέσεις συνέχισης της λειτουργίας του, λειτουργεί μέχρι την αποφοίτηση των ήδη εγγεγραμμένων φοιτητών/τριών σύμφωνα με την απόφαση ίδρυσης και τον κανονισμό μεταπτυχιακών και διδακτορικών προγραμμάτων σπουδών.

17.2 Εσωτερική αξιολόγηση

Η εσωτερική αξιολόγηση των Π.Μ.Σ. πραγματοποιείται σε ετήσια βάση από τη Μονάδα Διασφάλισης Ποιότητας (ΜΟ.ΔΙ.Π.) του Ιδρύματος. Στη διαδικασία της εσωτερικής αξιολόγησης συμμετέχουν όλοι οι εμπλεκόμενοι στην υλοποίηση των ενεργειών και των δράσεων του Π.Μ.Σ. και πιο συγκεκριμένα, οι φοιτητές/τριες, τα μέλη του διδακτικού προσωπικού, το προσωπικό διοικητικής

και τεχνικής υποστήριξης και τα μέλη της Συντονιστικής Επιτροπής του Π.Μ.Σ.

Η διαδικασία εσωτερικής αξιολόγησης πραγματοποιείται σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, το Εσωτερικό Σύστημα Διασφάλισης Ποιότητας του Ιδρύματος, τις οδηγίες και τα πρότυπα της ΕΘΑΑΕ.

Η εσωτερική αξιολόγηση των Π.Μ.Σ. περιλαμβάνει την αποτίμηση του διδακτικού έργου, καθώς και όλων των ακαδημαϊκών λειτουργιών και δράσεων του.

Αναλυτικότερα αξιολογούνται:

α) Το περιεχόμενο του Προγράμματος Σπουδών, σύμφωνα με την πιο πρόσφατη έρευνα στο συγκεκριμένο γνωστικό αντικείμενο του Π.Μ.Σ., έτσι ώστε να εξασφαλίζεται ο σύγχρονος χαρακτήρας του Π.Μ.Σ.,

β) ο φόρτος εργασίας των μαθημάτων, καθώς και η πορεία και η ολοκλήρωση των μεταπτυχιακών σπουδών από τους/ις φοιτητές/τριες,

γ) ο βαθμός ικανοποίησης των προσδοκιών των φοιτητών/τριών από το Πρόγραμμα Σπουδών, τις προσφερόμενες υπηρεσίες υποστήριξης των σπουδών τους και το μαθησιακό περιβάλλον,

δ) τα μαθήματα του Προγράμματος σε εξαμηνιαία βάση μέσω ερωτηματολογίων που συμπληρώνουν οι φοιτητές/τριες του Π.Μ.Σ.

Η αξιολόγηση-πιστοποίηση του Προγράμματος αναρτάται στην ιστοσελίδα του Π.Μ.Σ., τα δε αποτελέσματα της αξιολόγησης των φοιτητών κοινοποιούνται στον εκάστοτε Διευθυντή του Π.Μ.Σ. και τους ενδιαφερόμενους διδάσκοντες.

Άρθρο 18

Χρονική διάρκεια λειτουργίας του Π.Μ.Σ.

Το Π.Μ.Σ. θα λειτουργήσει μέχρι το ακαδημαϊκό έτος 2027-2028, εφόσον πληροί τα κριτήρια της εσωτερικής και εξωτερικής αξιολόγησης, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία.

Άρθρο 19

Μεταβατικές διατάξεις

Οι ήδη εγγεγραμμένοι φοιτητές ολοκληρώνουν τις σπουδές τους σύμφωνα με τον κανονισμό που ήταν σε ισχύ κατά το έτος εισαγωγής τους στο Π.Μ.Σ., στο μέτρο που ο κανονισμός αυτός δεν αντιβαίνει στον νόμο.

Για όσα θέματα δεν ορίζονται στην ισχύουσα νομοθεσία, στον Κανονισμό Μεταπτυχιακών και Διδακτορικών Διατριβών Ε.Κ.Π.Α. ή στον παρόντα Κανονισμό, αρμόδια να αποφασίσουν είναι τα όργανα του Π.Μ.Σ.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Ο Πρύτανης

ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΣΙΑΣΟΣ

ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

Το Εθνικό Τυπογραφείο αποτελεί δημόσια υπηρεσία υπαγόμενη στην Προεδρία της Κυβέρνησης και έχει την ευθύνη τόσο για τη σύνταξη, διαχείριση, εκτύπωση και κυκλοφορία των Φύλλων της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ), όσο και για την κάλυψη των εκτυπωτικών - εκδοτικών αναγκών του δημοσίου και του ευρύτερου δημόσιου τομέα (ν. 3469/2006/Α' 131 και π.δ. 29/2018/Α' 58).

1. ΦΥΛΛΟ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΦΕΚ)

- Τα **ΦΕΚ σε ηλεκτρονική μορφή** διατίθενται δωρεάν στο **www.et.gr**, την επίσημη ιστοσελίδα του Εθνικού Τυπογραφείου. Όσα ΦΕΚ δεν έχουν ψηφιοποιηθεί και καταχωριστεί στην ανωτέρω ιστοσελίδα, ψηφιοποιούνται και αποστέλλονται επίσης δωρεάν με την υποβολή αίτησης, για την οποία αρκεί η συμπλήρωση των αναγκαίων στοιχείων σε ειδική φόρμα στον ιστότοπο **www.et.gr**.
- Τα **ΦΕΚ σε έντυπη μορφή** διατίθενται σε μεμονωμένα φύλλα είτε απευθείας από το Τμήμα Πωλήσεων και Συνδρομητών, είτε ταχυδρομικά με την αποστολή αιτήματος παραγγελίας μέσω των ΚΕΠ, είτε με ετήσια συνδρομή μέσω του Τμήματος Πωλήσεων και Συνδρομητών. Το κόστος ενός ασπρόμαυρου ΦΕΚ από 1 έως 16 σελίδες είναι 1,00 €, αλλά για κάθε επιπλέον οκτασέλιδο (ή μέρος αυτού) προσαυξάνεται κατά 0,20 €. Το κόστος ενός έγχρωμου ΦΕΚ από 1 έως 16 σελίδες είναι 1,50 €, αλλά για κάθε επιπλέον οκτασέλιδο (ή μέρος αυτού) προσαυξάνεται κατά 0,30 €. Το τεύχος Α.Σ.Ε.Π. διατίθεται δωρεάν.

• Τρόποι αποστολής κειμένων προς δημοσίευση:

- Α. Τα κείμενα προς δημοσίευση στο ΦΕΚ, από τις υπηρεσίες και τους φορείς του δημοσίου, αποστέλλονται ηλεκτρονικά στη διεύθυνση **webmaster.et@et.gr** με χρήση προηγμένης ψηφιακής υπογραφής και χρονοσήμανσης.
- Β. Κατ' εξαίρεση, όσοι πολίτες δεν διαθέτουν προηγμένη ψηφιακή υπογραφή μπορούν είτε να αποστέλλουν ταχυδρομικά, είτε να καταθέτουν με εκπρόσωπό τους κείμενα προς δημοσίευση εκτυπωμένα σε χαρτί στο Τμήμα Παραλαβής και Καταχώρισης Δημοσιευμάτων.

- Πληροφορίες, σχετικά με την αποστολή/κατάθεση εγγράφων προς δημοσίευση, την ημερήσια κυκλοφορία των Φ.Ε.Κ., με την πώληση των τευχών και με τους ισχύοντες τιμοκαταλόγους για όλες τις υπηρεσίες μας, περιλαμβάνονται στον ιστότοπο (**www.et.gr**). Επίσης μέσω του ιστότοπου δίδονται πληροφορίες σχετικά με την πορεία δημοσίευσης των εγγράφων, με βάση τον Κωδικό Αριθμό Δημοσιεύματος (ΚΑΔ). Πρόκειται για τον αριθμό που εκδίδει το Εθνικό Τυπογραφείο για όλα τα κείμενα που πληρούν τις προϋποθέσεις δημοσίευσης.

2. ΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ - ΕΚΔΟΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ

Το Εθνικό Τυπογραφείο ανταποκρινόμενο σε αιτήματα υπηρεσιών και φορέων του δημοσίου αναλαμβάνει να σχεδιάσει και να εκτυπώσει έντυπα, φυλλάδια, βιβλία, αφίσες, μπλοκ, μηχανογραφικά έντυπα, φακέλους για κάθε χρήση, κ.ά.

Επίσης σχεδιάζει ψηφιακές εκδόσεις, λογότυπα και παράγει οπτικοακουστικό υλικό.

Ταχυδρομική Διεύθυνση: Καποδιστρίου 34, τ.κ. 10432, Αθήνα

Ιστότοπος: **www.et.gr**

ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ: 210 5279000 - fax: 210 5279054

Πληροφορίες σχετικά με την λειτουργία του ιστότοπου: **helpdesk.et@et.gr**

ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΚΟΙΝΟΥ

Πωλήσεις - Συνδρομές: (Ισόγειο, τηλ. 210 5279178 - 180)

Πληροφορίες: (Ισόγειο, Γρ. 3 και τηλεφ. κέντρο 210 5279000)

Παραλαβή Δημ. Ύλης: (Ισόγειο, τηλ. 210 5279167, 210 5279139)

Αποστολή ψηφιακά υπογεγραμμένων εγγράφων προς δημοσίευση στο ΦΕΚ: **webmaster.et@et.gr**

Ωράριο για το κοινό: Δευτέρα ως Παρασκευή: 8:00 - 13:30

Πληροφορίες για γενικό πρωτόκολλο και αλληλογραφία: **grammateia@et.gr**

Πείτε μας τη γνώμη σας,

για να βελτιώσουμε τις υπηρεσίες μας, συμπληρώνοντας την ειδική φόρμα στον ιστότοπό μας.

